

„Mint a beszélgetés végén Lengyel Anna kérdésére kiderült, D. dr. Harmati Béla már dolgozik emlékiratain, amelyek számos további érdekességgel szolgálnak majd a rendszerváltás körüli időkről is.”

► Gyülekezetvezetői találkozók... – 3. oldal

„...szó szerint belebetegedett abba, hogy egy közgyűlésen be kellett jelenteni: egyházmegyéjét megszüntetésre ítélte a hatalom. A folyamatot a történelem Ura jónak látta megfordítani...”

► Beiktatták a Soproni Egyházmegye esperesét és felügyelőjét – 4. oldal

„Berzsenyi esztétikájának alapja az evangélium, amely kora ifjúságától kezdve meghatározta életét. Úgy tűnik hát, hogy Berzsenyi eme »szeretetesztétikájával« kilógott a felvilágosodás eszméin nevelkedő kortárs költők sorából, sőt tán irritálhatta is őket.”

► A szeretet esztétája – 5. oldal

Az élet vallása ► 3. oldal
Lukács-passió ► 5. oldal
Radioaktív rombolások ► 8. oldal
Az anya meg a szülő ► 9. oldal
Két törvénycikk 1681-ből ► 10. oldal
Evel&level: „Tamáskodás” ► 6–7. oldal

Jézus mellett Tamásnak is helye van!

► Az *Evangelikus Élet* április 23-i számában *Tamás-mise* cím alatt olvashattunk írást dr. Murányi László tollából. Mivel a budapesti alkalom közül az első Tamás-misé Deák téri templomunkban tartották, további kettőn magam is mint szolgálatteltevő működhettem közre, és gyülekezetünk számos tagja lelkesen részt vesz a Tamás-misék előkészítésében, szükségesnek érzem, hogy az említett írás után egy másik nézőpontból is véleményem hangozzon el a kérdésben.

Sokszor hallható a panasz: fogyunk. Fogyunk számszerűen. Az egyházzal rendszeresen kapcsolatot tartók, templomos igehallgatók száma még ahhoz képest is szerény, hogy hányan vállalták valamely egyházhoz való tartozásukat a népszámlálási kérdőívbiztosok előtt. A nagyvárosi tapasztalatok szerint a megkereszteltek kis százaléka konfirmál, s a konfirmáltak kisebbik hányada marad rendszeres kapcsolatban gyülekezetével. Ugyanakkor az egyházak és a hívő emberek véleményformáló hatása is mintha kevésbé érvényesülne a társadalomban. Mintha kevésbé adnának a szavunkra, kevésbé volnának kíváncsiak a véleményünkre. Mintha egyre többen írnák le azt, hogy érdemes-e még bármit is várni a keresztényektől, meghallgatni a véleményüket, netán meg is kérdezni őket, illetve meg is fogadni a tanácsukat. Mi az oka ennek? És mit lehet tenni ez ellen?

Ezekre a kérdésekre adható egy igen kényelmes válasz: az ok a többiek gyengesége, elrugaszzkodottsága, értetlensége, érdektelensége, lustasága. Esetleg az elmúlt évtizedek bűne, egyházi emberek mulasztása, világiak ellenséges hozzáállása. Vagy még inkább ők, az eltávolodottak tehetnek róla, hogy nem nyitottak az igei üzenet befogadására. Ezen a helyzeten pedig az változtathat, ha ők nyitnak, megváltoznak, megtérnek. Lehet tehát így tekinteni a távolra kerültekre: a szigorú számonkérés homlokráncoló, elvárásokat megfogalmazó indulatával.

► Folytatás a 6. oldalon

FOTO: BODA ZSILVIA

Sárvári parókiaszentelés

► Sokéves kintartó, áldozatos munkával kívül-belül megszépültek, megújultak a Sárvári Evangelikus Egyházközség épületei és környezete. Április utolsó szombatján ezúttal felújított lelkészlakásukért és gyülekezeti termükért adtak hálát a Rába-parti kisváros evangélikusai.

A sárvári evangélikusok II. József türelmi rendelete után, az 1790-es évek környékén építették a parókiának, gyülekezeti teremnek és lelkészlakásnak is helyet adó épületegyüttest. Ez idő tájt emelték a templomot is, amely 1829-ben leégett. Mai utódát öt évvel később szentelték fel, így a parókia idősebb a műemlék templomnál.

Az épület kezdetben lelkészlakásként és hivatalként szolgált. Abban az időben a gyülekezet központja a Kossuth tér 6. szám alatt található ház volt. Itt tartották a bibliórákat, nőegyleti és ifjúsági összejöveteleket, és ebben az ingatlanban lakott a harangozó is. A '80-as évek elején a gyülekezeti terem is a parókia épületében kellett kialakítani. (A lelkészlakás ekkor az épület tetőterébe költözött.)

Az ingatlan felett eljárt az idő, megérett

a felújításra, a húsz évvel ezelőtt rosszul kivitelezett tetőszerkezetet is cserélni kellett. Az építési munkálatokat közel nyolc éve végzik a sárvári evangélikusok, mindig más-más épületrészen dolgozva. A szorgos kezek először – az amerikai testvérgyülekezet tagjainak a segítségével – a templom vízszedését szüntették meg korszerű technológia alkalmazásával. Ezt követte a teológuslakás felújítása, amely kellő kihasználtságnak örvend, hiszen több éve már, hogy Sárvár hatodéves teológushallgatók gyakorlati oktatóbázisa lett. Az építési munkák a parókia épületén folytatódtak tovább, amely új vakolatot kapott. A hódfarkú cseréppel lefedett tetőzetet újra cserélték a tartószerkezetet és a szigetelést is. A mesteremberek munkája ezzel nem ért véget, mert – a belső harmónia megteremtése céljából – a lelkési hivatalba és a gyülekezeti terembe azonos stílusú beépített bútorok kerültek. Megszépült az udvar is; itt ahol árkdád és garázs is helyet kapott.

A munka megkoronázásaként április 29-én ünnepi istentiszteletre hívták meg Ittész Jánost, a Nyugati (Dunántúli) Evangelikus Egyházkerület püspökét, aki ige hirdetésében Zsolt 90,16 alapján a hálaadás fontosságáról szólt.

► Folytatás a 4. oldalon

„Ja, és boldog anyák napját!”

Anyák napja anyai szemmel

Tudom, tudom, hogy az ünnepek nagyon fontosak, de például az anyák napjától már előre szoktam félni. Mint anya, persze. Ha apa lennék, esetleg izgulnék, hogy jól állítottam-e be a vekkert vasárnap reggel. Mint óvónő esetleg izgulnék, hogy ne az ünnepi műsor előtt törjön ki a báránnyhimlőjárvány. Mint virágüzlet-tulajdonos esetleg izgulnék, hogy nem rendeltem-e túl sok virágot. De ezek az izgalmak érzésem szerint még kezelhetők. Kicsit nehezebb lenne, ha nagymama lennék. Fölhívják-e az unokák? Tudom-e tartani magam, ha nagyon elérékenyülök? Gyötörnek-e majd a régi emlékek, sérelmek? És mi lenne akkor, ha nem is lennék anya, csak szeretnék az lenni? Ha nem lenne anyám, csak szeretném, ha lenne? Az ünnepek örömet és fájdalmat egyaránt ránk zúdítanak...

Nálunk egész jól szoktak sikerülni az anyák napják: a vekker szól, a vers szépen elhangzik, a házban a virágosék jókedvűek, és a nagymamáknak meg a dédinek is izgalmas műsorral készülünk a telefonban. Mégis, tavaly május első vasárnapja óta tudom igazán nyugodtan fogadni ünneplésünket.

Már április végén kezdett meglegyinteni a készülődés előszele: iskolás lányainknak extra adag rajzlapért és újabb flakon piros festékért rohagáltam a boltokba, óvodás fiainknak hímzőfonál és szívószál kellett. Az izgulásra hajlamosabbak egyre jobban aggódtak, titokban verseket gyakoroltak, és elrontott műalkotásokat javítottak. Az ünnep előestéjén pedig már nagyon sok anyai vigaszra volt szük-

ség családszerte: „Hát nem érted, mama, hogy még nem tudom a versem, és nincs kész a tulipánjelmezem, pedig mindjárt itt van anyák napja? Nem érted?” – magyarázta egyik-másik sírósan.

A nagy nap végül lezajlott, tényleg szép csokrokat kaptam, és egész ügyesen megvarrtam a tulipánjelmezt is. A nagyszülők is boldogok voltak, a virágosokról nem is beszélve. Délután azonban becsöngetett az a sötét bőrű, vékonydongájú, rossz fogú, alacsony, hajléktalan fiatalember, aki még régen a bérházunk kertjébe vackolta be magát. Azóta kiebrudalták, de a kapcsolat megmaradt: a lépcsőházban megállva időnként pénzt kér kölcsön (mindig megadja), időnként ebédet kér (mindig ízlik neki), időnként pedig visszaváltható üvegeket (ő szoktatott rá minket), és ha van, Misszió (Híd) magazint. Ezek mellé mindig vágyik néhány jó szóra is, versekről, emberekről, hitről. A távolságot megtartja, a gyerekeket nem zavarja, és jó a humora. Attíla – így hívják – velünk egykorú, de „néni” és „bácsi” vagyunk neki. Volt állami gondozott, Kelet-Magyarországról a fővárosba érkezésként munkát hiába kereső, családtalan. A helyzete hosszú távon, azt hiszem, reménytelen; megtanult csak rövid távra előretekinteni.

Azon a délutánon egy kiadós beszélgetés végéhez hozzáfűzte halkán: „Ja, és boldog anyák napját!” Gúny és keserűség nélkül, őszinte jóindulattal. Ez a váratlan ajándékba kapott köszöntés jól esett anyai szívemnek.

■ ITTÉSZ SZILVIA

MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ

1%

Technikai szám: 0035

FOTO: BOTTÁ DÉNÉS

Csernobil katasztrófájára emlékeztünk

Gyertyafények gyúltak április 26-án, szerdán este a budapesti Déli pályaudvar kerengőjében (*képinckön*). A több civil szervezet – az Energia Klub, a Magyar Természetvédők Szövetsége, a Védegyelet és a Greenpeace – felhívására összegyűltek így emlékeztek a húsz évvel ezelőtti csernobili atomkatasztrófára.

Ugyancsak az e tragédiára való emlékezés állt annak az alkalomnak a közép-pontjában, amelyet április 30-án, vasárnap délután tartottak a budavári evangélikus gyülekezet kápolnájában.

A Jézus Testvérei Ökumenikus Diakóniai Rend által szervezett emlékimaest kezdetén Széchy Béla, a rend apátja, valamint a Magyarországi Zöld Kereszt Egyesület nevében Tilly Gabriella operaénekes,

újságíró köszöntötte a megjelenteket. Dr. Mózsa Szabolcs egyetemi docens, radiológus orvos referátumában elsőként az eseményeket idézte fel, majd a történet súlyos következményeivel szembesített. Az előadó a pusztítás mértékét – az emberi veszteségeket és a természeti károkat – megrázó diáképekkel szemléltette.

A beszámoló követő ökumenikus imaórán az áldozatok emlékére szállt a fohász az ég felé. A program a szomszédos templomban úrvacsorás istentisztelettel zárult, amelyen Széchy Béla prédikált. A liturgiában özevgy Magassy Sándorné evangélikus, valamint Kaszás Sándor református lelkész szolgált.

■ GAZSU
Összeállításunk a 8. oldalon

É L Ő V Í Z

Ima húsvét után

Munkácsy Krisztusának szobám falán lévő másolata adta az alábbi imádságos gondolatokat.

Uram, te már nem megkötözött kézzel, kiszolgáltatva állsz Pilátus előtt. Már nem vár rád szenvedés és halál, már „elvégeztetted” a feladat, amiért emberré lettél. Már legyőzted a halált.

Uram, te már nem jelensz meg fehér ruhában nekünk, mint tanítványaidnak, nem kell félnünk tőled, mint egy kísértettől, nem csodálhatjuk meg sebeidet, nem nézhetjük ámulva, hogy eszel és beszélsz.

Uram, mennyiszor elmondjuk magunkban vagy másoknak is: ha Jézus most járna itt! Milyen más volna, ha most tenne csodat! És nem jut eszünkbe Dosztojevszkij története az újra megfeszített Krisztusról, és nem jut eszünkbe a sok kinevetett, megvetett prédikátor, a levegőbe elszálló evangélicizáció, a semmibe vett próféta szó.

Mit tennénk, ha ma is testben jelenlét meg közöttünk? Ugyanazt, amit kétezer éve a Szentföldön: istentagadónak, szemfényvesztőnek, sarlatánnak kiáltanánk ki, kinevetnénk korszerűtlen módszereidet. Nem értékelnénk semmire pszichológiádat, emberismeretedet. Mert odafordulunk minden varázslóhoz, babonásághoz, kuruzslóhoz, csillagjósához, de nem vesszük észre az Istentől küldöttet.

Talán más ma a világ? Nem a törvény beteljesítése, hanem saját maga kiteljesítése, az önmegvalósítás az emberiség célja? Nem mások boldogítása, hanem saját sikerének munkálása a képzelte feladat? Tudva vagy tudatlanul mindig is így volt. Ahogy nem volt szükség rád Jeruzsálemben, úgy ma sem tart igényt rád az emberiség, hogy ne rázd fel lelkiismeretét, ne ébressz bűntudatot, ne zavard meg az önmegvalósítás útján.

Uram, te ma is itt vagy közöttünk! Járrod az emmausi utat; megjelenés a munkát végző emberek között a tó partján; a bezárt ajtó sem akadály számodra. Lehet, hogy elmegyünk valaki mellett, és nem ismerünk fel benne téged? Nem fogadjuk be a kisgyermeket méhünkbe, nem beszélünk az öreg bölcsességét, vagy nem hallgatjuk türelemmel a szellemi leépülés következtében kuszált mondatait. Semmibe vesszük az aggodalmaskodásra, a pénz szeretetére, bálványainkra vonatkozó figyelmeztetéseidet.

Uram, segíts, hogy felismerjünk téged, az élő, jelen való Krisztust ma is! Hogy megértsük, te tudsz erőt adni a betegségek elviseléséhez, leküzdéséhez, te tudsz lelkesíteni a jó szándékok és akarárok véghezvitelére, te adsz hatalmat a bűn felett nekünk is.

Segíts felismernünk azokat, akik téged követnek a kereszti útján, akik nem teszik kirakatba megváltott életüket, akik csendben cselekszik a jót, és akik kegyelemből élnek. Nyisd meg az ígét, hogy megértsük szenvedés értelmét, hogy belenyugodjunk: erőt adó titok tested és véred közössége, hogy a gyülekezet egy test, melynek tagjai vagyunk.

Kérlek, halálod ára rajtunk ne vesszen kárba!

■ BENCZE IMRÉNÉ

SEMPER REFORMANDA

„Az egyház kincse valójában Isten dicsőségének és kegyelmének szent evangéliuma [örömhíre].”

► Luther Márton:
A 95 tétel
(Zsigmondy Árpád fordítása)

HÚSVÉT ÜNNEPE UTÁN 3. VASÁRNAP (JUBILATE) – Jn 16,16–23

Búcsúzás, de nem örökre

A VASÁRNAP IGÉJE

A közmondás szerint minden elválás, búcsúzás olyan, mint egy kis halál, hiszen nem tudjuk biztosan, látjuk-e még a másikat valaha. Az elmúlt század véres valósága bebizonyította, hogy a leghektikusabb búcsúzkodás is lehet végleges. Ártatlan emberek tűntek el, miközben átvonult a front, de még utána is. „Csak kenyérért ment el a férjem, és soha többet nem jött vissza” – mondta el egy asszony. Jézus is búcsúzik a tanítványaitól. Ő már tudja, hogy ez az elválás döntő jelentőségű lesz az életükben.

Mint amikor egy kandeláber lángja kialszik, de a felgyülemelő gázok még egy pillanatra fellobbannak. Jézus arra készíti fel a tanítványait, hogy amikor majd feltámad, és egy rövid ideig újra láthatják őt, akkor annak a találkozásnak az emlékéit egész életükre őrizzék meg és adják tovább mindenkinek. A feltámadott Jézussal való találkozás dimenziója sokkal nagyobb lesz a korábbiakénál. Akkor ismerik majd meg Jézus igazi nagyságát és dicsőségét. Mi is sokszor megrekedünk a történeti Jézusnál, mondván: „Milyen szép az ő lelkilete, milyen szép az ő tanítása, mindenki megfogadhatná...” Nagyon meg tudunk haragudni, ha valaki olyasmit állít Jézusról, amit ő nem tett életében, és még jobban, ha valaki azt mondja, hogy nem is létezett.

Amikor viszont azt halljuk, hogy Jézus nem támadt fel, és a halottak sem tá-

madnak fel, akkor már csendesebben tiltakozunk, vagy csak hümmögünk: „No de ilyet!” Homéroszról azt tartja a mondás: nem biztos, hogy élt, de hogy vak volt, az biztos! Milyen jó lenne, ha Jézusról az lenne a legfontosabb mondanivalónk, hogy feltámadt és él. Sőt a halottak is feltámadnak.

Mivé lettek sokak számára a Biblia legdrágább szavai? Olyanná, mint a többéves, összeszáradt dió a padláson. Ha elkezdjük rázni a zsákokat, akkor zörög, majdnem úgy, mintha még jó lenne a dió, de ha megtörjük, akkor kiderül, hogy már használhatatlan. Sokszor válnak ilyenek ezek a kifejezések is: kegyelem, megváltás, feltámadás, bűnbocsánat, üdvösség, örök élet. Valamikor ezek a szavak boldoggá tették a keresztényeket. Ma pedig sokszor nem lelkesítik az egyházra figyelőket, mert ők valami másra várnak. Olyanra, ami toleráns, ami liberális, ami csak szociális elveket hangoztat, és főként nem készlet az életmód megváltoztatására, azaz a megtérésre. Ezeknek a szavaknak a visszhang nélküli koppanása időnként az ige hirdetőjének is elveszi a kedvét, és inkább valamilyen egyházi szlogent

használt helyettük. Akinek viszont a Szentlélek megeleveníti a lelkét, annak ezek a szavak örömet és boldogságot jelentenek.

Jézus arról beszél tanítványainak, hogy milyen szomorú lesz majd az elválás, de annál nagyobb lesz majd az öröm, amikor újra találkoznak.

Jubilate vasárnapja különleges alkalom, hiszen benne sűrűsödik össze a húsvét, a mennybemenetel és pünkösöd ünnepe, sőt benne van a parúzia, Jézus visszajövetelének az ígérete is. Nem véletlenül hangzik az oltár előtt a 66. zsol-tár bevezető verse: „Örvendezz Istennek, egész föld, énekeljétek nevé dicsőségét!” (Agenda) Itt fordul a tanítványok csapata defenzívából offenzívába.

A nagy hadvezérek különösen értették a módját, hogy miként lehet megfordítani a vesztesre álló helyzetet. Han-nibál taktikája pedig egyenesen azt volt a híres cannaei ütközetben, hogy először hagyta előrenyomulni a rómaiakat, majd bekerítette és megsemmisítette őket. Ideje, hogy a keresztény gyülekezet is felhagyjon nemcsak a nagypénteki, de az általános szomorúsággal és csüggedéssel.

Akik hisznek Jézusban, azok részese-sülnek a Feltámadott örömeiben. A keresztények öröme azonban nem egyszerűen a jelennek szól, hanem a jövőnek, mert sajnos sokszor valóban nem lehet örülni annak, aminek az emberek örülnek. Most a világ örül, és a kereszt-

nyek szomorkodnak, de ez majd egyszer megfordul.

A búcsúbeszéd végé felé közeledve háromféle ígéret hangzik el. Jézus elmondja, hogy hová megy, miért megy el, és hogy ebből az öröm milyen új korszaka következik a tanítványok és mindannyiunk számára. Az első az, hogy a tanítványok és az első keresztények fájdalma olyan szenvedés, amelyből új élet, a győzedelmes egyház fog megszületni. A második az, hogy amit kérni fognak, azt megkapják egy olyan világban, ahol semmit sem adnak ingyen. A harmadik pedig az, hogy a kérés teljesítésében, az imádság meghallgatásában az Atya is részt vesz.

Itt fut össze egy vágányra a különösen sokat szenvedett zsidó nép és a kereszténység Istentől rendelt sorsa. Jézust, a Messiást nem kerülheti meg egyik sem, mert ő azért jött, hogy megkeresse és megmentsa az elveszettet, aki felegett vagy lesz majd az öröm a mennyben.

■ KOHÁRY FERENC

Imádkozunk! Úr Jézus Krisztus! Te tudod, hogy mennyire kicsinyhitűek vagyunk, mennyire félünk a szenvedéstől, és ugyanakkor nem merünk élni azzal az erővel, amelyet adtál. Erősidtá hitünket a próbatételek között. Bátoríts, hogy buzgók legyünk az ige hallgatásában, cselekvésében és a bizonyágtételben egyaránt, hogy méltók legyünk kegyelmedre. Amen.

Oratio œcumenica

[Lelkés:] Istenünk, aki békességé ujjongó örömét ajándékozod népednek, add, hogy szent Fiad bátorításával könyörögjünk!

[Lektor:] Kísérje áldásod gyülekezetünket! Add, hogy megerősödjünk a hitben, a veled és az egymással való közösségben! Ne vond meg tőlünk szent ígédet, hanem tápláld vele és növeld általa hitünket! Jézus Krisztusért kérünk!

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Adj békességet nyugtalan szívünknek! Vigasztald meg lelkünket! Add, hogy visszataláljunk a veled való közösségbe, amelyre teremtettél bennünket! Jézus Krisztusért kérünk,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Könyörgünk mindazokért, akik szomorkodnak, akik betegek, megfáradtak, és akiket aggodalom gyötör. Adj nekik vigasztalást, új erőt, jó reménységet és gyógyulást! Jézus Krisztusért kérünk,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Könyörgünk az érettségi vizsgára készülő fiatalokért. Segítsd meg őket, hogy sikerrel adjanak számot tudásukról! Áldd meg őket, hogy életük útját becsülettel, tiszta szívvel, benned bízva járják! Mindenkor szereteted vezesse őket! Jézus Krisztusért kérünk,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Könyörgünk a világért. Szabadítsd meg a békétlenség és a háborúság lelkületétől! Háírsd el a terror és a mindent elpusztító háború veszélyét! Ébressz felelősségtudatot azokban, akiknek hatalmat adtál! Fogd le a rosszat akaró kezét, és erősítsd meg a békesség gyermekeit az egész földön! Jézus Krisztusért kérünk,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lelkés:] Hallgass meg minket, Urunk! Add, hogy földi életünkben Megváltónk húsvéti győzelmének áldásával éljünk, egykor pedig részesüljünk örök békeségben szent Fiad, a mi Urunk, Jézus Krisztus által.

[Gyülekezet:] Amen.

ALAPVETÉS 2.

Evangélikus énekeskönyv – kézikönyv gyülekezeti tagok számára

► **Múlt héten az istentiszteleti éneklés titkaiba pillanthattunk bele. Cikksorozatunk mostani részében úgy szeretnénk kézbe venni énekeskönyvünket, hogy a régi, jól ismert mellett új arcait is megismerhessük, jobban áttekinthessük tartalmáról is sokat eláruló szerkezetét.**

Az első oldalakon kiadásonként új ajánlást és az első kiadás óta változatlan előszót olvashatunk. Az előszóból megismerhetjük az énektár szerkesztési elveit: milyen alapokra, milyen korábbi énekeskönyvekre építettek a szerkesztők, milyen szempontok vezérelték a szövegi és a dallami kérdésekkel foglalkozó szakembereket. Szembesülhetünk azzal is, hogy ez az első egyetemes, egész Magyarországon használatos evangélikus énekeskönyv. S milyen jó megtapasztalni, hogy egy országos alkalmon természetesen megy a közös éneklés az ország különböző pontjairól egybegyűlt híveknek!

A következő nagyobb egységben istentiszteleti rendeket találunk. Ez a rész az 1986-ban kiadott Agendával összhang-

ban közli a vasárnapi és hétköznapi istentisztelet énekeskönyv, liturgikus és rövid rendjét, majd a temetés rendjét. E szakaszt két különleges forma zárja le. A karácsonyi és a passió-istentiszteleten az ünnephez kapcsolódó történet hangzik el egy-egy odaillő énekvesszel tagolva: a legtöbb, amit ezeken az ünnepeken elmondhatunk. Isten csodálatos cselekvésének története.

Az ezt követő fejezetben az énekeskönyv rend énekei találhatók, az 1–10. számig az istentisztelet igéi részéhez, a 11.–től a 13.–ig pedig az úrvacsorai részhez. Az énekeskönyv következő szakasza a liturgikus éneklés lehetőségét kínálja fel. Az ehhez kapcsolódó dallamok, zsolttárok, bibliai énekek szorosan hozzátartoznak evangélikus értekeinkhez.

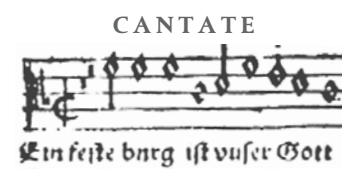
Az énekeskönyv legismertebb, legjellegzetesebb része a gyülekezeti énekek sora: mintegy 500 oldalon csaknem 500 tétel tematikus rendben. Az első szakaszban dicsőretek, könyörgéseket, reggeli és esti énekeket találunk. A második nagy egységbe az egyházi esztendő rendjéhez igazodó énekek kerültek adventtől Szentháromság ünnepéig. A 3. fejezet inkább tanító jellegű énekei – például a szentségekhez kapcsolódók – a hitoktatás, a liturgia és a zene egységének régi,

jól bevált lehetőségét kínálják fel. A 4. fejezet tételi a keresztény élet és kegyesség kifejezői. A hit kérdései, az Istenbe vetett bizalom, a Jézus-szeretet, a bűnbánat és más itt található témák a hozzájuk kapcsolódó énekekkel újra és újra élénk kerülnek istentiszteleti életünkben. A gyülekezeti énekek sora – csakúgy, mint az egyházi esztendő – az örök élet reménységének jegyében zárul. E fejezet énekei emlékeztetnek bennünket hitünk örök perspektívájára, és erősítenek a reménységben, ha sír mellett kell megállnunk.

A szerkesztők úgy csoportosították egy-egy témához az énekeket, hogy a leginkább közösségi mondanivalójú tételek legyenek az elején, és a leginkább „egyéni” kerüljenek a végére.

Az istentiszteleti énekek olyan tételek követik, amelyek csoportalkalmakon használhatók. Először gyermekénekekből, majd a '80-as évek kedvelt ifjúsági énekeiből találunk válogatást. A sort kánonok zárják.

Az énekek után még egy nagyobb fejezet következik. Régi hagyomány, hogy egy énekeskönyv imádságokat is közöl. Ahogyan közösségformáló erőt képvisel az együtt éneklés, az imádságos rész segít abban, hogy a gyülekezet imádkozó

közösséggé váljon. Az élet fontos szituációihoz találunk itt imádságokat a Bibliából, egyházatyáktól, reformátoroktól, a 20. század teológusaitól. Ezek közül most azt a sorozatot emelem ki, amely – Luther nyomán – a hét minden napjára a Miatyánk hét kérése alapján írt imádságokat kínál.

Az imádságok után az egyházi esztendő epistolái és evangéliumi igéi következnek. Végül himnológiai adatokat találunk. Ez a cikksorozat a száraz adatsor élővé tételét is szolgálhatja azáltal, hogy a jövőben bemutatja egy-egy kor énekszerzőit, énekeit.

Kézikönyv gyülekezeti tagoknak – ezzel a mottóval indultunk énekeskönyvünk áttekintésére. Forgassuk minden részét naponta áldással!

■ FINTA GERGELY

Lapunk on-line változatában a téma bővebb kifejtése lesz olvasható a szerző tollából.

Gyülekezetvezetői találkozó a Déli Evangélikus Egyházkerületben

► A szokásostól eltérően az idén április 28-án és 29-én rendezték meg – mintegy 180 résztvevővel – a Déli Evangélikus Egyházkerület gyülekezetvezetői konferenciáját a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és Kollégiumban. A késői időpontot az egyházunkban zajló általános tisztújítás indokolta: ezen az alkalmon ugyanis a már megválasztott gyülekezet vezetői tisztviselők is jelen voltak.

A konferenciát megelőzte a Déli Egyházkerület presbitériumának és közgyűlésének összevont ülése. A püspöki és a felügyelői jelentés mellett az egyházi élet fontos napirendi pontja az egyházkerületi jelölőbizottság beszámolója volt az egyházkerületi felügyelő személyére beér-

munkája elismeréseként – ő vehette át elsőként (és egyetlen lelkészként) Gáncs Péter püspöktől az egyházkerület frissen alapított hűségérmének első példányát. Az ünnepelttel Lengyel Anna készített rögzített helyszíni interjút, melynek során a nyugalmazott püspök szólt az egyházkerület élén eltöltött éveiről, a rendszerváltás körüli eseményeiről és a nyugállományba vonulása óta eltelt időszakról is. Több mint tízéves püspöki szolgálatának számos izgalmas és érdekes mozzanatát osztotta meg a résztvevőkkel. Mint a beszélgetés végén Lengyel Anna kérdésére kiderült, D. dr. Harmati Béla már dolgozik emlékiratán, amelyek számos további érdekességgel szolgálnak majd a rendszerváltás körüli időkről is.

A konferencia meghívott előadójaként Pröhle Gergely megválasztott országos felügyelő *Merre tart egyházunk?* cím-

kozásban alapvető fontosságúnak mondtotta a nem vallásos, illetve a kereső emberek számára is érthető és vonzó nyelvezet használatát a világi médiában. Kíváncsún tartja továbbá, hogy nagyobb médianyilvánosságot kapjanak az olyan kiemelkedő egyházi kulturális események, mint például a Bach-hét. Kiemelte, hogy fontos szerepe van az egyháznak az egyháztagok számára való segítségnyújtásban is, amely megnyilvánulhatna – például – az evangélikus vállalkozók által megtermelt termékek egyházon belüli terjesztésében. Előadása végén Pröhle Gergely a gyülekezetek segítségét kérte a célok megvalósításához.

Másnap került sor Koszorús Oszkárnak, a Nyugat-Békési Egyházmege felügyelőjének és Káposzta Lajosnak, a Bács-Kiskun Egyházmege esperesének *A vezetés művészete* című beszámolójára. Az előadók saját tapasztalataikat osztották meg a résztvevőkkel az egyházon belüli két elem (az egyházi és a világi vezetés) vezetési technikáiról. Mind a ketten szóltak azokról a buktatókról, amelyek a gyülekezetek vezetőit érhetik, de beszéltek azokról a sikerekről is, amelyek a jó vezető elérhet. Minderről a tőlük megszokott alaposággal és humorral beszéltek.

A Déli Egyházkerület által alapított hűségérmeket azok a világi, gyülekezetekben tevékenykedő egyháztagok kapják, akik munkájukkal kiemelkedően járultak hozzá az egyház életéhez. Az első alkalommal az idei gyülekezetvezetői konferencián kiosztott emlékérmeket az egyházmegei elnökségek javaslata alapján a következő személyek kapták meg: Baranyai Béla felügyelő – Hódmezővásárhely; dr. Eördögh Endre egyházmegei felügyelő – Baja; Gryllus Vilmos felügyelő – Budapest; Kéry Lajos egyházmegei felügyelő – Budapest; Lőrinczi András gondnok – Baja; dr. Németh Pál kántor – Szekszárd; Oravecz Máttyás presbiter – Medgyesegyháza; Pintér Győző egyházmegei felügyelő – Budapest; Sándor Miklósné egyházmegei gazdasági vezető – Kecskemét; dr. Simor Ferenc felügyelő – Siklós; Tóth Lenke kántor – Orosháza; Valach Ilona kántor – Békéscsaba.

Lengyel Anna rádióriporter mikrofonja előtt a 70. születésnapja alkalmából köszöntött D. dr. Harmati Béla nyugalmazott püspök

Andorka Árpád egyházkerületi felügyelőhelyettes, statisztikus a legfrissebb népmozgalmi adatokat elemző előadásában megemlítette, hogy az elmúlt évek adatait figyelembe véve nem javultak a mutatók. A hozzászólásokban azonban hallhattak a résztvevők olyan gyülekezet kezdeményezésekről, amelyek sikerrel kecsegtettek, és az egyház társadalmon belüli továbbélésének, missziójának új útjait példázhatják. Az evangéliumi üzenetet fel nem adva kell az új formákat használni, amelyekkel elérhető az egyháztól távolabb élők is.

Új formákat keresett a Déli Egyház-

kerület Közgyűlése is, amikor tavaly pályázatot írt ki alternatív istentiszteleti formák megfogalmazására, valamint új énekek és dalok megírására. A két pályázatra összesen mintegy húsz pályamű érkezett. Az eredményhirdetésre szintén e mostani gyülekezetvezetői konferencián került sor. Végezetül az egyházkerület lelkészi vezetője tartott beszámolót az Egyházak Világtanácsának braziliai üléséről, *Merre tart a világereszténység?* címmel. A kétnapos együttélés ugyancsak Gáncs Péter püspök áhítata zárta.

■ BARTHEL-RÚZSA ZSOLT

Pröhle Gergely megválasztott országos felügyelő előadása

kezett jelölésekről. A kerületi felügyelő személyére a bizottsághoz összesen öt jelölés érkezett: Andorka Árpád, Koszorús Oszkár, Lengyel Anna, Novotny Zoltán és Szemerei Zoltán kapott jelölést. Ötük közül azonban csak Lengyel Anna és Novotny Zoltán fogadta el; ezt a közgyűlés is megerősítette. Így a gyülekezetek kettejük közül választhatnak majd.

A gyülekezetvezetői konferencia Krähling Dániel tolna-baranyai esperes áhítatával vette kezdetét. A megnyitót követően sor D. dr. Harmati Béla püspök köszöntésére – hetvenedik születésnapja alkalmából. Ebből az alkalomból – az egyházkerület élén végzett odaadó

mel tartott referátumot a gyülekezet vezetőknél. Az új felügyelő szólt a népmozgalmi adatokról, amelyek a jelen helyzetben nem adnak okot a bizakodásra. Külön kiemelte – úgy is, mint saját feladatát – az egyház és a mindenkori kormányzat közötti jó viszony ápolását. Meglátása szerint itt támaszkodni kell minden evangélikus közéleti szereplőre – pártállástól függetlenül. Pröhle Gergely hangsúlyozta: szükség lenne arra, hogy megváltozzon az egyháznak a társadalom felé irányuló kommunikációja, annak érdekében, hogy vonzóvá tegye az emberek számára az egyházat, ne pedig eltávolítsa őket tőle. Ebben a vonat-

Szemerei Zoltán kerületi felügyelő Pintér Győzőnek adja át a hűségérmét

Az élet vallása

ÉGTÁJOLÓ

Albert Schweitzer, a 20. század egyik legnagyobb lutheránus teológusa vallástörténeti írásaiban tipológiai szempontból két fő csoportba osztja a vallásokat. Beszél az „életigenlő” és az „élettagadó” vallások típusáról.

Az első csoport, az életigenlő vallások prototípusának a föníciai eredetű antik görög vallást tartja. Szerinte ez a vallás tele van élettel, tele van duzzadó erővel, vídamsággal, vágyakkal, testi örömeikkel, feltörő indulatokkal, korlátlan hedonizmussal, az élet igazi élvezetével, a szépség és az esztétika igényével, a megismerés kalandvágyával. Istenek, félistenek, titánok, különböző rendű, rangú transzcendens lények hatalmi küzdelme, szépségekben megnyilvánuló szerelme és gyűlölete jellemzi az Olimposz nagyon is földi ízű birodalmát.

A második csoportba sorolja a hindu vallást, a brahmanizmust, melyet jellegzetesen élet- és világtagadó vallásként jellemez. A brahmanizmus célja a *nivána* elérése, az örök, személytelen létállapotba való visszatalálás, a mindent magába foglaló örök teljességbe való belesimulás. Egyik szent irata, a *Katha-upanisad*

azt tanítja, hogy Brahma, a teremtő „belülről fürta a test nyílásait, ezért fordul befele, és akkor önmagában megtalálod a Teremtőt”. Ez a felfogás radikálisan belső keresésre ösztönzi, befelé fordítja az embert. A külső világ, a földi lét csupán egy átmeneti, alacsonyabb rendű lét, tiszta szenvedés, a ciklikus létforgatag világa, ahová a legjobb meg sem születni. A cél kitörni ebből a létállapotból. Egy magasabb, boldogabb, isteni tudatállapotba kerülni, melyben ellobbanak a léte húzó erők, az ösztönök, a vágyak, a gyűlölet, a nem tudás, melyben az „egész létforgatag megoldódik”.

Ezek ismeretében vajon hová sorolnánk a mi kereszténységünket? Azt a vallást, amelynek lényegéhez tartozik az áldozat, a kereszt képe...

Ugyancsak Schweitzer mondja – más vallástörténészekkel egyetemben –, hogy a nagy monoteista világvallások közös gyökérből, közös vallási felismerésből, közös szubjektív, belső élményből erednek. Rengeteg bennük a hasonló vonás, hasonló a világszemléletük, lételfogásuk, istenképük és gyakorlatuk.

Különösen szoros a kereszténység és az iszlám kapcsolata. A két „testvérvallást” tagadhatatlan tartalmi azonosságok jellemzik minden történelmi antagonizmus ellenére. Mégis, a kereszténységnek van egy olyan sajátos belső tartalmi karaktere, amely lényegesen megkülönbözteti minden más monoteista világvallástól. Van egy olyan jellegzetes

vonása, amely miatt minden hasonlóság ellenére „egészen más”, mint a többi, vele „rokon” monoteista világvallás.

Mi ez a sajátos vonás? A kérdésre egy egyszerű, szinte banális mese adja meg a legfrappánsabbban a választ.

A távoli Alexandriában, az akkori idők legnagyobb, legjelentősebb kereskedelmi központjában két kereskedő futott össze egymással egy fogadóban. Az egyik keresztény volt, a másik muzulmán. Mint lenni szokott, beszédbe elegyedtek; beszéltek az utakról, városokról, árukról, a kereskedés nehézségeiről, örömeiről. Szó szót hozott, és egy adott pillanatban a vallásukról kezdtek beszélni.

– Mi az egy Istenben, Allahban hiszünk – szólta a muzulmán.

– Mi is az egy Istenben hiszünk, akin kívül nincsen más isten – folytatta a keresztény. – Mi hiszünk, hogy Isten többször, több ízben szólott az emberhez.

– Mi is azt valljuk, hogy Isten többször is szólott az emberiséghez – tette hozzá a muzulmán.

– Mi hiszünk abban, hogy Isten a teremtett világot át, a természetben, a kozmoszon keresztül is szólott az emberhez – mondta a keresztény.

– Mi is hiszünk, hogy Isten a természet által szólott hozzánk – jött a muzulmán válasza.

– Mi valljuk, hogy Isten egy különleges könyv, a Biblia írott szövege által is szólott nekünk.

– Szerintünk is egy különleges könyv, a Korán által szólaltatta meg akaratát.

– Mi azt is hisszük, hogy Isten kinyilatkozta magát és akaratát egy valóságos ember, Jézus Krisztus által – ment tovább a keresztény.

– Mi is valljuk, hogy Allah, a mi Istenünk kijelentette magát egy ember, az ő prófétája, Mohamed által – vágott vissza a muzulmán.

– Mi hisszük, hogy Jézus Krisztus életét adta az emberekért.

– Mi is hisszük, hogy Mohamed próféta is életét adta övéért – folytatta a másik.

– Mi hisszük és valljuk, hogy Jézus Krisztus feltámadt a halálból, ő él, és ezáltal megbizonyosodott, hogy ő Isten küldötte, hogy ő az Isten Fia, ő a Messiás – mondta ragyogó arcú a keresztény.

A muzulmán ekkor kissé zavartan nézett maga elé, majd pár pillanatnyi szünet után ezt mondta:

– Mi sajnós Mohamedről nem tudunk semmit, miután őt eltemették.

A kis párbeszéd nagyon jól kiemeli a lényegét, nevezetesen hogy mi is az, ami alapvetően megkülönbözteti a mi kereszténységünket nemcsak az iszlámtól, hanem minden más monoteista világvallástól, világnézettől, filozófiától – és ez a feltámadás tényleg.

Más nagy vallásalapítók, próféták, tanítók, bölcsök, karizmatikus vezetők a történelem valamely pontján éltek, munkálkodtak, tanítottak (kétségtelenül egyetemes emberi igazságokat), azután meghaltak, visszaköltöztek a föld porába, melyből vétettek.

A kereszténység, a mi vallásunk éppen azért egyedül, nagyon is sajátos, mert tudja, vallja, hiszi, hogy megalapítója, a názáreti Jézus él. Jézus nem volt, hanem Jézus Krisztus van és lesz, mert ő feltámadott „első zsengeként” a halottak közül. Isten feltámasztotta az ő Fiát, teremtő és újjáteremtő hatalmával igazolta, hogy a nagypénteki kereszt áldozatán túl ott van a húsvéti új élet valósága. Jézus halála nem kudarc, nem egy nagyszerű ügy elbukása, nem értelmetlen mártíromság, hanem a legnagyobb, a végső győzelem a halál felett. Jézus Krisztus esetében nem a végesség, a halál determinizmusa győz, hanem az örökkévaló lét, az új lét. Ebben láthatjuk meg, hogy a kereszt nem az elbukás, az értelmetlenség jelképe, hanem a végső győzelem eszköze lett.

A mi kereszténységünk egyértelműen az élet vallása, mert hitünk radikálisan halálellenes: középpontjában mindenképp és mindenekelőtt a Krisztusban kapott új, örök élet áll.

Adorjáni Dezső Zoltán püspök Erdélyi Egyházkerület

Vezérfonal mentén

A tanév végi nagy hajrá előtt igazán jó alkalom nyílt lelki feltöltődésre, szakmai megbeszélésekre, találkozásokra április 25–27-én Balatonszárszón, az Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthonban. E három szép, tavaszi napon az oktatási intézményvezetők konferenciájának vezérfonalán 1jn 2,28 alapján ez volt: „Maradjunk meg Krisztusban!”

János apostol első levelének 2–3. fejezetéből választottak igeszakaszokat az áhítatokon szolgálók is: Szemerei János esperes, Hafenschér Károly országos irodaigazgató, Ittész János elnök-püspök és Gáncs Péter püspök. A záró úrvacsorai istentiszteleten Aradi György lelkész szolgált.

A választott bibliai tanításhoz kapcsolódtak a konferencia referátumai is. Ittész János *Az ifjúságot fegyverező tévtanítások napjainkban* címmel tartott előadást. Beszélt a manapság tapasztalható sok-sok gondról, melyeket az Isten nélküli élet nyomorúságából eredeztetett. Egy tévtanítás – nincs Isten – ezer keserű gyümölcsöt terem. Meg kell hallgatnunk a fiatalokat, meg kell tennünk mindent a ránk bízottakért – fejtette ki az elnök-püspök.

Dr. Sirkó Éva, az Országos Pszichiátriai és Neurológiai Intézet pszichiátere *Pszichés zavarok serdülő- és ifjúkorban, ezek okai és kezelési lehetőségei* címmel tartott referátumot. Szakszerű mondanójának, elgondolkodtató szavainak végkicsengése, a hit és a szeretet fontossága mellett ő is hangsúlyozta a gyermekeink és fiataljaink iránti felelősséget.

Ribár János esperes témája *Az ifjúság lelkipozíciója* volt. Az individuámmal történő foglalkozásra, pásztorolásra, személy- és problémacentrikus megközelítésre van szükség – fejtette ki. Ugyancsak a délután folyamán beszélgettek a résztvevők az országos elnökség tagjaival az egyházi oktatás időszaki kérdéseiről. Az oldott légkörű, tartalmas fórumon az iskolalelkész alkalmazásának várható örömeiről és gondjairól is szó esett.

A konferencián természetesen időszaki szakmai kérdések is helyet kaptak. Egyebek mellett az intézményi tervezés, a pályázatok készítésének szakszerűsége, tartalmi és formai követelményei, a sűrűsödő ellenőrzésekre való alapos és gondos felkészülés kérdése került terítékre.

■ (JK)

Ifjú- és öregdeáktériek

► Közel tíz esztendeje rendezik meg rendszeresen a Budapest-Deák Téri Evangélikus Gimnáziumban a volt növendékek találkozóját. Az idén április 28-án gyülekeztek össze örökifjú és ifjabb egykori diákok. Először istentiszteleten vettek részt a Deák téri evangélikus templomban, majd a gimnázium dísztermében folytatódott a program.

Régi szép emlékeket idézhetnek fel magukban az egykori diákok a Deák téren április utolsó péntekén. A múltá visszatekintő alkalomra idősebb Pintér Károly 5Móz 4,9 alapján tartott igehirdetése hangolta rá az egybegyűlteket. A nyugalmazott evangélikus lelkész hangsúlyozta, hogy fontos gondolni arra a helyre, amely jelentős szerepet tölt be az ifjúság életében az én- és önkeresés éveiben. A Deák tér olyan iskola volt – emelte ki –, amely maradandó értékeket adott át növendékeinek.

diákok segítségével nyújtott bepillantást az iskola mai életébe.

Az idei öregdiák-találkozó szomorú és örvendetes szennációval is szolgált. Szomorúságra az a bejelentés adhatott okot, hogy a találkozókat útra indítója és az anekdotikus szervezője, Sólyom Éva egy év-tized után lemondott tisztségéről. Örömteli volt azonban a hír, mellyel a kilencvenéves dr. Martos Józsefné Sztrokay Piroška szolgált: március 17-én Budapesten, a Margaréta utca 9. szám alatt leleplezték azt az emléktáblát, amely két volt Deák

FOTO: BOTTIA DÉNES

Hogy a gimnázium ma is maradandó értékeket közvetít, arról az igazgatónő beszélt, aki az intézmény „régis tanárainak” – dr. Martos Józsefné Sztrokay Piroskának, valamint dr. Erdélyi Istvánné Habersack Juliánának – a köszöntése után szölt az egybegyűltekhöz. Kézdy Edit elmondta, hogy kollégáival a nagyra becsült elődök által megkezdett munkát kívánja folytatni. Előadása végén az igazgatónő vetített

téri pedagógusnak – Jeszenszky Ilnának és dr. Zelenka Margitnak – állít emléket.

A jó hangulatú rendezvényt az iskola jelenlegi diákjainak zenei szolgálata, továbbá az öt esztendővel ezelőtt, 2001-ben érettségizett évfolyam műsora szennésítette, mintegy hídat képezve a múlt és a jelen, az alma materüket szerető volt és jelenlegi növendékek között.

■ G. Zs.

Gimnázium és gyülekezet találkozása

Tizenhét pilisi evangélikus fiatal – jelenleg ennyien járnak Pilisről a Budapest-Deák Téri Evangélikus Gimnáziumba. Az iskola és a gyülekezet között mindig jó volt a kapcsolat, de április 22-én nem a pilisiek kerekedtek fel, hogy iskolába menjenek Budapestre, hanem a gimnázium énekara látogatott el a pilisi evangélikus gyülekezetbe.

Jansik Ildikó pilisi kántor meghívására már délelőtt megérkezett a gimnázium ötvenfős kórusa; már várták őket az Izsópka énekkar és az ifjúság tagjai. Bár az igazi hangverseny csak késő délután kezdődött, a nap folyamán – a programnak megfelelően – közös éneklésekre, ismerkedési játékokra, hangulatos szízfős közös ebédre és egy Pilis határait is megjáró akadályversenyre egyaránt sor került. A gimnázium kórusa Kardos Anna énektanár vezetésével nagyon szép koncertet adott a pilisi evangélikus templomban. A találkozót végigkísérő ige a nap végére közös hitvallás lett: „Énekeljétek az Úrnak új éneket, mert csodákat tett!” (Zsolt 98,1)

■ PÁNGYÁNSZKY ÁGNES

Sárvári parókiaszentelés

◀ Folytatás az 1. oldalról

Az ünnepi istentiszteletet követő közgyűlésen Horváth Zsolt felügyelő köszöntötte a megjelenteket, majd dr. Illés Gábor, a gyülekezet korábbi felügyelője adott számot a beruházás költségeiről. Mint elmondta, a beruházás összes költsége megközelíti a tizenhatmillió forintot. Az anyagiakat többféle forrásból teremtették elő. A Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület támogatása 1,4 millió forint volt. Belügyminisztériumi forrásból 1,83 millió forintot kaptak, melyhez az önrész az országos egyháztól (1,8 millió forint), a Vasi Evangélikus Egyházmegyétől (félmillió forint) és a sárvári önkormányzattól (kétfélmillió forint) származott. A Luther-rózsa Alapítvány bevételeiből fizették ki a beépített bútorok és a konyhai gépek költségét. Ez az összeg 2,5 millió forintot rúgott.

A meghívott és a gyülekezettel együtt

ünneplő vendégek áldó szavakkal illették a munkálatokat és a dolgozó kezeket. Ezután a gyülekezet a templom falain kí-

vülre vonult, ahol Vető István esperes fel-szentelte a megújult épületegyüttest.

■ PÁRTLINÉ SOÓS ZSUZSANNA

FOTO: MENYES GYULA

Beiktatták a Soproni Egyházmegye esperesét és felügyelőjét

► 1952-ben Hanzmann Károly soproni esperes szó szerint belebetegedett abba, hogy egy közgyűlésen be kellett jelentenie: egyházmegyéjét megszüntetésre ítélte a hatalom. A folyamatot a történelem Ura jónak látta megfordítani: ennek köszönhetően április 29-én a soproni templomban sor került a most megalakult Soproni Egyházmegye elnökségének, Gabnai Sándor esperesnek és dr. Gimesi Szabolcs egyházmegyei felügyelőnek a beiktatására. Az iktatás szolgálatát a megszűnő, pontosabban kettéváló Győr-Soproni Egyházmegye esperese, Jankovits Béla és az egyházmegye rangidős lelképáztora, Szűcs Kálmán farádi lelkész végezte. Az ígét Zsolt 127,1–2 alapján Ittész János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke hirdette.

Az iktató istentiszteletet követő közgyűlésen dr. Gimesi Szabolcs magasztos pillanatként említette a Soproni Egyházmegye első hivatalos alkalmát. Személyes vallomásaiban a város volt polgármestere hangsúlyozta: tiszttségét első-sorban szolgálatnak tekinti, ebből a szempontból pedig nagy lehetőséget kínál a kisebbé vált egyházmegye, hiszen könnyebbé válik a személyes kapcsolatok kialakítása, amire elidegenedő világunkban szükség is van. Szavait végül

Reményik Sándor Májusi biztatás című versével fejezte be, amelyet annak idején ugyanitt, a soproni templomban szavalt el mint a gyülekezet ifjúságának tagja.

Székfoglaló beszédében Gabnai Sándor 5Móz 8,2 alapján a helyes emlékezésre figyelmeztetett. „A kritikus helyzetekben is hálát kell tudnunk adni, hiszen emlékezhünk: hasonló nehéz helyzetekből megszabadított már az Úr. Gazdagon megajándékoztak vagyunk: fel kell tudnunk nézni magára az ajándékozóra” – mondotta az új esperes.

A Győr-Soproni Egyházmegye elnökségének (Jankovits Béla esperesnek és Szabó György felügyelőnek) áldozatos munkáját is köszönettel nyugtázó köszöntések végén Ittész János átadta a beiktatott elnökségnek az egyházkerület zászlajának asztali változatát, és e szavakkal indította el szolgálatára az újonnan megalakult egyházmegye népét: „Úgy vigyázzatok a közösségre, amelynek megszületésén most örvendeztek, hogy egymás pásztoraik tudjatok lenni!”

■ TUBÁN JÓZSEF

Gabnai Sándor és dr. Gimesi Szabolcs

FOTO: MENYES GYULA

Tótkomlós kétszázhatvan éves

► A felvidéki háborúzások elől Békésszentandrásra menekedtek leelő telepesek 1746 tavaszán elfogadták Rudnyánszky József báró ajánlatát, aki Komlós pusztát ajánlotta nekik lakóhelyül. Szarkóczy János evangélikus lelkész és Mravik Péter tanító vezetésével mintegy nyolcvan család települt át, és kezdte meg építő-gazdálkodó munkáját a kijelölt telken. Mindannyian ágostai hitvallású evangélikus szlovákok voltak. Ők tekinthetők a város alapítóinak. Április 22-én, szombaton délelőtt kétnyelvű hálaadó istentisztelettel kezdődött a tótkomlós emlékező ünnepségsorozat.

Az élő hittel, kitaró szorgalommal és példaadással munkálkodó elődök „emlékműve” a város főterén terebélyesedő evangélikus templom. Az ódon falak között Szpisák Attila országos szlovák lelkész, magyar nyelven pedig Káposzta Lajos püspökhelyettes szolgált igehirde-

téssel. A gyülekezet egyaránt énekel szlovákul és magyarul; az együttlét bensőséges hangulatát fokozta az óvodások kétnyelvű műsora és a Baloghné Szemerei Mária lelkész által vezetett gyülekezeti énekkar közreműködése is. Az egyházközség múltjáról Motyovszkiné Udvaros Ida és Krásmériné Gyurkovics Mária mondott el helytörténeti összefoglalót magyarul, illetve szlovák nyelven.

Az ünnepi közgyűlésen először Szemerei Zoltán egyházkerületi felügyelő köszöntötte az egybegyűlteket. Őt követte a szlovákiai testvérváros és testvérgyülekezet felügyelője, Mária Zahorcova és a romániai Nagyglak esperese, Juraj Bálint. A Szlovák Köztársaság békéscsabai főkonzulátusának vezetője, Stefan Danó szlovákul és magyarul is szölt a közgyűlés résztvevőikhez. Köszöntőt mondott a város polgármestere, Gyivicsánné dr. Szeneci Irén, aki mondanivalóját az ezezusbeliekhez írott levél 4. fejezetének 1–3. versével zárta.

A jeles alkalomra a vendégek számára kedves ajándékokat készítettek az evangélikus szeretetotthon lakói. A templomi megemlékezés befejezését követően

közösen elfogyasztott ebéd a hívek adományaiból és sok-sok kézkezi munkájuknak köszönhetően került az ünnepi asztalra.

A vendégek között üdvözöllhettük a galántai Samaritan és Simeon evangélikus szeretetotthon igazgatónőjét, Maria Hudákovát, akivel a vasárnapi istentisztelet záró oltári szolgálata előtt testvéri együttműködési szerződést írt alá a tótkomlói Evangélikus Egyházi Szeretotthon vezetője, Baloghné Szemerei Mária és Balogh András otthonlelkész.

A születésnapjára csak szimbolikusan fért rá a kétszázhatvan gyertya, hirdette Isten kegyelmét, amellyel a hit által élő, de a történelem által nagyon is megtépzott és megfoglyatkozott gyülekezetét megtartotta a Dél-Alföld e szép, barátságos tájékán.

A letelepedés napján, április 24-én a helyi szlovák önkormányzat rendezett – saját köreiben belül – emlékező ünnepséget, április 29-én pedig a „város napja” program zárta az évfordulós megemlékezéseket.

■ STIRBICZNÉ

A szeretet esztétája

▶ **Május 7-én lenne kétszázhuszonegy éves Berzsenyi Dániel. Az irodalomtörténet úgy állította be őt, mint egy maradi, gazdálkodó pocakos magyar nemes, aki miután alaposan megtönte pipáját, pennát ragadott, és éjszakába nyúlóan verseket faragott. Az iskoláit félbehagyó költő nem állott heves vitába bocsátkozni korának irodalmi császárával, a kifinomult ízlésű Kazinczy Ferencel, sőt megsértődött, mert a mester belejavított műveibe. Tehetségét, jelentőségét a kortársak és az irodalmárok is elismerik, de úgy állítják be, mint a nemesi-rendi szemléletbe begubózó, korszellemről elmaradt vidéki költőt, akit Kazinczy ízlése készített néhány jobb verse megírására.**

Köztudott, hogy az evangélikus Berzsenyi verseit Kis János dörmölki evangélikus lelkész küldte el Kazinczynek, aki lelkesen üdvözölte a tehetséges műveket, de megjegyezte, hogy magyarságuk néhol hibás. Minden későbbi konfliktusuk magja itt van elvetve. Az ifjú felfedezettnek ekkor a kor szokása szerint levelekkel és újabb költeményekkel kellett volna bombáznia a mestert. De Berzsenyi hallgatott. Sejtette, hogy a versek egyenkénti küldözgetésével csak kitétte volna magát Kazinczy nemegyszer kicsinyes beavatkozásának. Csak 1807-ben adott át egykötetnyi kiadásra szánt kéziratot Kis Jánosnak, amelyet Kazinczy valóság-gal elkobozott a lelkésztől, hogy finomkodó stílusával agyonjavíttassa.

Berzsenyi eleinte örült a mester gesztusának, nem is sejtette, hogy ezzel őt évre elodázódik a kiadás. Azután, hogy Kazinczy a maga stílusában átjavíthatta a verseket, ország-világ előtt magasztalta Berzsenyit, aki pedig kétségbeesve könyörgött neki: „Rimánkodom előtted, hogy (javítgatásaidat) a metrumnak fel ne áldozd, mert én azokhoz úgy ragaszkodom, mint egy vak kapucinus a maga feszületjéhez.” Berzsenyi tiszteletű, de határozott: nem tűr beavatkozást. 1810 márciusában Budán találkozik a kor jeles költőivel: Szemere Pállal, Vitkovics Mihállyal és Kölcsey Ferencel. Szemere levélben számol be Kazinczynek a találkozásról, és ezzel a levéllel rögzül irodalomtörténetünkben a mulatózó, műveletlen, mogorva falusi kismestert mutat Berzsenyi-kép.

Ha csak a pusztá tényeket nézzük, Berzsenyi négy nap alatt hétszer vendégelte meg újdonsült ismerőseit, és nem is a legolcsóbb vendéglőkben. Igaz, hogy ő maga nem ivott bort, de kedvelte a zenét, és bűnül csak az róható fel, hogy nem csokolózott össze ismerőseivel, hanem kemény kézfogással búcsúzott el tőlük. A valódi vétek mégsem ez, hanem hogy tiltakozott Kazinczy javítgatásai ellen, és megbírálta Kölcsey ízlését, aki kinevette az ő dunántúli tájszólá-

sát. Berzsenyi hazament, és letisztázta a kéziratot. Kazinczy ekkor már nyíltan zsarolta, és rá akarta venni, hogy hagyja ki a kötetből a *Fohászkodás* című verset, mert szerinte a vallásos vers nem illik a költemények sorába.

Tapintható volt az ellentét Kazinczy szabadkőműves ateizmusa és Berzsenyi vallásos felfogása között. Ekkor azonban már világossá vált az is, hogy Berzsenyi káros következmények nélkül nem szakíthat az irodalmi közvéleményt képviselő mesterrel. Végül Kazinczy Helmezi Mihály piarista pap tanárra bízta a kötet kiadását, aki aztán Berzsenyi hátán belovagolt az irodalomba, és egy előszót biggyesztett a versek elé. Sőt gyűjtést is rendezett a pesti kispapok között, hogy abból fedezzék a kiadás költségeit. Berzsenyi erről mit sem tudott! Módos gazda volt, és a maga pénzén akarta kiadni első kötetét.

Amikor hosszas procedura után 1813-ban végül megjelent a könyv, Berzsenyi már országos hírvé, elismert költő. Régi magyar irodalmunk jellegzettsége, hogy a versek szájról szájra terjedtek; minden családnak volt emlékkönyve, amelybe a számukra kedves költeményeket lejegyezték, sokat fejből megtanultak. Berzsenyi ekkor már

olyan főúri rajongókat is maga mellett tudhatott, mint gróf Festetics György vagy Széchenyi István. Mivel a kötet igen hamar elfogyott, 1816-ban második kiadást határozott el a nyomda és Helmezi. Ez a kötet is egy terjedelmes Helmezi-tanulmánnyal bővült, amely ráadásul nem is Berzsenyiről, hanem a nyelvújítással kapcsolatos problémákról szól.

A második kiadás után Kazinczy még elítélőbb: „Berzsenyi Dánielnek egyetlen darabja sincs, amit szeretnék, ha én irtam volna.” A féltékenységre tüze már nyílt lánggal ég. Kazinczy tekintélyféltesen kívül valójában arról van szó, hogy a nyelvújítók egységes magyar irodalmi nyelvet és helyesírást akartak megteremteni, de helyes törekvésüket meglehetősen erőszakosan képviselték. Kazinczy és Berzsenyi levelezéséből kiderül, hogy a mester elsősorban a dunántúli kifejezéseket irtotta, mert ezek idegennek, helytelennek tünnek a számára. Alapjában véve jó költőnek tartotta Berzsenyit, de nem tudta elviselni, hogy versei mégsem az ő ízlése szerint formálódtak.

A költő számára az igazi csapást azonban Kölcsey 1816-os recenziója jelentette. A bírálatról az a hivatalos nézet, hogy szigorú, de igazságos. *Németh László* mutatott rá először arra, hogy „minden mentegetés ellenére hideg és rosszindulatú”. Kölcsey dagályosnak, helyenként póriásnak találta Berzsenyi stílusát, és úgy vélte, kimerítette már tehetségét. A depresszióra hajlamos költő búskomorságba sülyedt, és évekre eltűnt a közéletből. Esztétikai tanulmányok írásába fogott; ennek eredménye a *Pórtai harmonisztika* című esztétikai, erkölcsbölcséleti mű lett. Szerinte a költészet legfőbb célja és oka a szeretetből való teremtetés, a költészet lényege pedig a szeretet és a szépség harmóniája.

Berzsenyi esztétikájának alapja az evangélium, amely kora ifjúságától kezdve meghatározta életét. Úgy tűnik hát, hogy Berzsenyi eme „szeretetesztétikájával” kilógott a felvilágosodás eszméin nevelkedő kortárs költők sorából, sőt tán irritálhatta is őket. Költőutódai között azonban nem egy méltatója akadt. *Babits Mihály* így ír róla: „Igazi nagy költő azokból az évekből, ahonnan másoknak csak a Lord (Byron) köpönyege s a Vicomte (Chateaubriand) nyakkendője lobog szemükbe az elrett széd távlatában... Berzsenyi zsinóros oldalán a hőttállób, mint Byron köpönyege... Ha ma olvasom, elevenebbnek érzem.”

■ JÁNOSI VALI

Művészetek palotája – másképp

Az összegyűlekezési nap Csillaghegyen április 30-án, vasárnap éppen úgy indult, mint máskor. Harangszó hívogatót az istentiszteletről, érkeztek az emberek lassan. Ki a lakótelepről, ki valamelyik távolabbi kerületből. Az úrvacsoránál egyre tágtani kellett a kört, hogy mindenki elférjen az oltár körül. Am előtte még egy kisgyerekek gyarapodott a gyülekezet. Az idén a megkeresztelt kislány volt a nyolcadik jövevény, igaz, négyen már maguk kérték a keresztség szentségének kiszolgáltatását.

A postludium után a gyülekezet átalakult tárlatlátogató közönséggé. Ugyan a kiállítás nem nyílt, hanem éppen hogy zárt, így is felejtethetetlen élménnyel gazdagodtak a jelenlévők. A százket éves festőművész, *Lossonczy Tamás Gábor Magda* és *Nagy Sándor* első közös kiállítását méltatta. Bár a művész házaspár túl van aranylakodalmán is, az élet úgy hozta, hogy munkásságuk párhuzamosan haladt az évtizedek alatt, és műveik most először jelentek meg együtt, közös kiállítóterben. Ráadásul, amint Lossonczy Tamás is hangsúlyozta, a művek nem holmi háttértelepek, hanem az istentisztelet és a lelkes beszédének a részei.

Ezt a gondolatot hangsúlyozta *Papp Oszkár* képzőművész is, aki számára a kultúra és szellem találkozási helye a templom. Am a templom csak akkor lehet a művészetek gyűjtőpontja, ha a gyülekezet befogadja. A csillaghegyi temp-

lomban rendezett tárlatok azonban azt mutatják, hogy a közösség kíváncsi arra a 20. századi képzőművészetre, amely horizontálisan, azaz egy időbeli, történeti íven és vertikálisan, a transzcendens felé mutatva egyaránt megjelenik.

E művészeti gyűjtőpontba tartozott a kortárs zene is. Előbb az istentiszteleten *Pál Diana* kántor, orgonaművész adott elő néhányat *Nógrádi Péter* szerzeményeiből. A közös ebédet követő programon már a szerzővel együtt, négykezesben szólaltatták meg a műveket. Ugyancsak a zeneszerző művei hangzottak el *Jobbágy Anett* szopránénekes, valamint *Horváth Andrea* zongoraművész tolmácsolásában.

Majd egy újabb – ezúttal könyvbéli – tárlat bemutatása következett. *Papp Oszkár Rajzaimból* című albumát mutatta be *Lukács Ágota* művészettörténész, a Petőfi Irodalmi Múzeum munkatársa. A kötetbe hatvanhárom év munkásságából most csak grafikák kerültek, mert azok reprodukálhatóak a legjobban. Ezer rajzból százegetnéhány. Ahogy a szintén nyolcvan év fölötti művész elmondta, a képzőművészeti album tulajdonképpen – a hangversenyek analógiájára – egy kamarakiállítás, sőt egy intim műfaj. De ez a kiállítás időben tovább megmarad, átadható, bön-gészhető: egy kötet a képrás nyelvében.

S hogy halmozzuk a művészeti élvezeteket, volt ott kötet a beszéd nyelvében is. Egy „kiáltásgyűjtemény”, amely *Donáth*

László tollából, de tudta nélkül készült. A *Kiált, ne sajnáld a torokod!* című kötet a békási egyházközség lelkészének ötvenedik születésnapjára jelent meg, mintegy meglepésként. *Ittész Nóra* a 2001–2005 között született írók, egyházi beszédek és prédikációk közül válogatott egy kötetre valót. Olyan anyagokat, amelyek – mint ahogy *Bodor Pál* publicista a könyvbemutatón elmondta – sok mindent kívánhatnak, csak közönyt nem. Vagy lenyűgöznek, vagy taszítanak. Vád- és védőbeszéd gyűjteménye prédikatori és írói magaslaton. Olyan kötet, amelynek folytatása egyelőre az álmok világába tartozik. *Donáth László* reméli, hogy lesz még olyan időszak az életében, amikor lehet írni, a megváltozott világról értően szólni. Azonban mindenhez idő kell; és ha ma az írás és a tárlatszervezés között kell választania, akkor a 20. század művészetének, művészeinek bemutatása előbbre való.

Az összegyűlekezési nap végén *E. Fabiny Tibor* prédikált. A néhány mögötünk lévő hónapot tekintve, szavaival nemcsak Ezékielnek, hanem az egyház Urának az üzenetét is tolmácsolta: akkor fog felragyogni az Úr dicsőségének fényessége a történelem egykori és mai civakodó örököséi számára, ha a bűnbánat, a bűnbocsánat, a kéznújtás és a megbékélés szívárványa is feltűnik hazánk és egyházunk egének felhőj között.

■ VERES EMESE-GYÖNGYVÉR

ANONYMUS (?) – JOHANN SEBASTIAN BACH (?)

Lukács-passió

A felcímbe szereplő két kérdőjel bizonytalanságot jelez. *Johann Sebastian Bach* két passiója – a János- és a Máté-passió – ma már eléggé közismert nálunk is. Márk passiójának zenei anyaga elveszett, néhány tétele maradt fenn csupán. A Lukács-passiót azonban régóta körüllengi a bizonytalanság: Bachtól származik-e vagy ismeretlen szerzőtől?

Azt tudjuk, hogy Bach ismerte, kétszer elő is adta ezt a művet. Ezért létezik belőle olyan másolat, amelyet saját kezűleg írt. Egyes kutatók a fiatal Bach alkotásának tartják, mások gyengébbnek ítélik a többi passiónál. A kéziratot megtalálható az a monogram, melyet Bach minden készülő művén használt: J. J., azaz Jesu Juva – Jézus, segíts. A Bach-művek összkiadásába is már korán besorolták BWV 246. jelzéssel. A Lukács-passió szerkezetében hasonló az ismert kettőhöz, de jóval több – harminckét – korál található benne.

A mű szerzőségéről, a bizonytalanságról elég ennyit tudunk. Amiért most ez a téma előkerült, annak az az oka, hogy április 23-án, vasárnap este a budapest-fasori templomban a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem hallgatói előadták a művet. Nem fölkérésre, nem is előírt lecke-ként, hanem saját elhatározásból, önkéntes csapattal, énekesekkel és zenészekkel. *Flach Antal*, a csoport művészeti vezetője lelkesen beszélt erről, és az egész előadónak érződött a fiatalok lelkesültsége.

A Lukács-passió két „főszereplője” ezen az estén *Orendt Gyula* (az evangélista szerepében) és *Mekis Péter* (Jézus szerepében) volt. Hozzájuk hasonlóan a húsztagú alkalmi kórus is megállta a helyét: istentiszteletté emelte az előadást. A nekünk oly kedves korálok is szépen, a dramaturgiai helyzetnek megfelelően szólaltak meg. A többi szólistát is jól választották meg maguk közül a „zeneakadémisták”: valamennyien hozzáértő módon oldották meg feladatukat. A vonósok és a fúvósok, valamint az orgona megszólaltatója (*Szabó Balázs*) sikeresen hitte el, hogy igazi Bach-művet hallunk.

A mű üzenetének megértését jelentős mértékben elősegítette a kézbe adott két nyelvű „szövegkönyv”. A passió két része között *Szimai Zoltán* lelkész rövid meditatívója mutatott rá Jézus vigasztaló kegyelmére és a zárókorál üzenetére: „Nyugodj, Megváltó, a sírban. / Míg téged az Atya hív. / Szent tested fel fog támadni, / És nem enyészik el. / Látnunk kell az enyészetet, / Ha egyszer a sírba megyünk. / Az Úr a mi jó pásztorkunk, aki értünk / Meghalt, és fel fog támasztani minket.”

■ TÓTH-SZÖLLŐS MIHÁLY

Bicentenáriumi Bonyhádon

Hírek a jubiláló alma mater életéből

A régi gimnázium emlékezete

A sárszentlőrinci evangélikus kisgimnázium 1806 őszén nyitotta meg kapuit, majd 1870-ben az aligimnáziumot átneveztek Bonyhádra. A kétszázadik tanévét több jeles programmal ünneplik a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és Kollégium tanárai és diákjai.

Legutóbb a tantestület tagjai utaztak Sárszentlőrincbe, ahol a régi gimnázium falán bicentenáriumi emléktáblát avattak. Ezt követően a sárszentlőrinci kultúrházban ünnepi közgyűlést tartottak, ahol az iskola vezetősége beszámolt az intézmény életéről. Az ünnepségen a gimnázium két díjat adtak át. Borbély József-díjat kapott *Karl Jánosné Csepregi Erzsébet*, illetve *Lehr András*-díjat *Szűsz Jánosné Horváth Ilona*, aki több tehetséges sárszentlőrinci gyermeket irányított a bonyhádi gimnáziumba, hogy tovább tanuljanak.

Ezen a napon a diákok is emlékeztek: ötvenen stafétafutásban tették meg a maratoni távot Bonyhád és Sárszentlőrinc között, majd részt vettek a különféle programokon. A Helikon kulturális versenyre készülő diákok ünnepi műsort adtak az újonnan felavatott táblánál, míg a többi tanuló a gimnázium udvarán sportos kerti partit töltötte hasznosan az időt.

Egy szó, mit mondanak

A pécsi Harmadik Színházban április 27-én mutatták be a bonyhádi gimnázium érettségiző diákjának, *Gajdos Csabának* a színdarabját. Az *Egy szó, mit mondanak* című előadás 2004 decemberében debütált a bonyhádi művelődési központban; azóta három alkalommal is bemutatták. A darab történetét az ifjú író-rendező-színház így foglalja össze: „Történet a '60-as, '70-es évek Amerikájából. Háború, emlékek, halottak, drogfüggők... Hirtelesen megtört életem. És mindenekelőtt a szeretet hatalma.” A téma persze aktuálissal bír, a mai fiatalok életében, problémáiba enged bepillantást. Az első bemutató óta a darab kiegészült egy felvonással, így megláthatjuk azt is, mi történt a szereplőkkel a háború előtt.

Az ötszereplős színdarab előadói a bonyhádi Vörösmarty Színházhoz Kőr

középiskolák tagjai. Közülük ketten hivatásszerűen is szeretnék kipróbálni magukat a színházi életben: *Váncsa Gábor* az idén felvételizik a Színház- és Filmművészeti Egyetemre, *Gajdos Csaba* pedig újabb színdarabon dolgozik. Ezenkívül egy underground színház megvalósításán töri a fejét; ősszel jelentkezik a Bárka Színház Hajónapló Műhelyével, és jövőre a színművészeti egyetem színházrendezői szakára szeretne felvételizni.

A pécsi előadás nagy sikert aratott. A fiatalok több színházi szakembert is meghívtak, és számítanak építő kritikájukra, hogy minél színvonalasabban szolgálhassák a közönséget.

Díjeső a Helikonon

A Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és Kollégium harminckilenc diákja vett részt Keszthelyen az *újkori középiskolák helikoni ünnepsége* idején kulturális programjain április 27. és 29. között. A kétévente megrendezett diáknapi keretében több kategóriában is megmérették a bonyhádi gimnazisták, és összesen nyolc minősítés megszerzésével öregbítették kétszáz éves iskolájuk hírnevét.

Arany minősítést nyert a komolyzenei kategóriában *Szegedi Ádám* saxofonszólójával, a klarinétkvartett (*Stallenberger József, Hucker Anett, Geisz Rita, Schleinig Frida* – felkészítő tanáraik *Selejo Jaroslav* és *Pecze Gábor*), valamint a gimnázium kórusa (felkészítő karnagyuk *Stargl Szilvia*). Arany minősítést hozott haza továbbá a képzőművészeti kategóriában *Lohn Annamária* gyöngyfűző, illetve népzenei kategóriában a *Büdös Vornik zenekar* – utóbbi a gálaműsorban is fellépett. Ezüst minősítést kapott a *Hohl Zsuzsanna* – *Barcza Szilvia* csellóduó, illetve grafikájáért *Széchenyi Mónika*; *Dani Elizabetta* pedig bronzot érdemelt ki a népdal kategóriában.

A Helikonon szereplő bonyhádi diákok a verseny előtt a székszárdi Művészetek Házában is bemutatták tudásukat.

Az idei Helikonon negyvenkilenc énekkar mérte össze tudását. A rendezvény méltó zárásaként – több mint harmincéves hagyományt őrizve – valamennyi kórustag, azaz közel kétezer résztvevő énekel közösen *Ivasivka Máttyás* karnagy vezényletével.

■ MÁTÉ RÉKA

VÉL&LEVÉL&EVÉL&LEVÉL&EVÉL&LEVÉL&EVÉL&LEVÉL&EVÉL&LEVÉL

Kockodás

Válasz egy tamáskodó testvérnek

Kedves Testvérem!

Mint a Tamás-mise születésénél kezdettől fogva bábáskodó egyik lelkész, szeretném olyan őszintén megosztani testvéremmel gondolataimat, amilyen őszintén és nyíltan testvérem írta levelét.

Az első érzésem nekem is a nagy szomorúság. Aki végigkísérte ennek az istentiszteleti formának a születését, az tudja, hogy nem „felülről”, avantgárd lelkési ötletből született, hanem nagyon mély és sürgető lelki igényből. Gyülekezetek elkötelezett fiataljai éltek át nap mint nap, hogy diáktársaik, barátaik – de sokszor ők maguk is – nem tudnak mit kezdeni a tradicionális egyházi formákkal. Hiányolják a fiatalokat megszólító evangéliumi üzenetet.

Az irántuk való missziói felelősség indította arra ezeket a fiatalokat, hogy keressék az utat, amelyen ők és társaik a templomba, az egyházhoz, de leginkább Jézus Krisztushoz találjanak. Ezt a törekvést provokációnak, a magyarországi evangélikusok ellen a televízió felhasználásával intézett támadásnak, színház-templomi show-nak, egyházzromboló eseménynek – amelynek hatására a hívek egy része elhagyja hitét, egyházát, s ki tudja, lelkileg hová csapódik – minősíteni Jézus Krisztus evangéliuma elleni bűn. És bűn (de legalábbis hálátalanság) azok ellen a fiatalok ellen is, akik Jézusért és fiatal korosztályuk üdvösségéért egy-egy Tamás-mise szerve-

zése során 50-80 órát fáradoznak imádsággal, töprengéssel, előkészítéssel. Bárcsak sok olyan evangélikus lenne, aki ennyi időt fordítana imádságra, a gyülekezetében való munkára!

Megvallom, rosszul esett az is, hogy a szervező és szolgáló fiatalokat nemes egyszerűséggel és kiérezhető lebecsüléssel fekete trikós Tamásoknak, minket, Luther-kabátos (evangélikus) lelkészeket pedig reverendás műsorvezetőnek titulált. Az pedig, hogy a zuglói istentiszteletre utalva eleve idézőjelbe teszi az istentisztelet szót, és kimondja az ítéletet: megfélemlítettek arról, hogy Tamás a megismert Feltámadottat tisztán és igazán hirdette, ezzel prejudikálva, hogy Zuglóban nem ezt tették, nyílt ellenségességgel támaszkodik. Csak sajnós minden alapot nélkülöz.

Zuglóban – testvéremmel ellentétben – én ott voltam, én végeztem az igehirdetés szolgálatát, és a feltámadt Jézus iránti feltétlen bizalomról prédikáltam. Testvérem és testvéreim eldönthetik, hogy Tamás apostoli volt-e az igehirdetés. Azt gondolom, hogy a részt vevő lelkészek garanciát adnak az evangélikus teológiai helyességre. Ezzel ellentétet írni vagy bizonyítást igényel, vagy rágalmozás.

Ezzel szemben testvérem levelében teológiai felszínességek és tévedések vannak. Például amikor azt írta, hogy az evangélikus egyháznak két elfogadott hitvallása van, hogy jóra magyarázom, nyilván a liturgiai használatra gondolt.

Vagy az inkriminált „mise” szó, amelyet Luther természetességgel használt az istentiszteleti formára – istentiszteleti rendjének a címe: Deutsche Messe (Német mise). Luther nyomán talán ma is szabad használni az evangélikus egyházban. Az offertóriumot pedig minden gyülekezetben a következő istentisztelet és a gyülekezet egyéb céljaira gyűjtik. (Egyébként a Tamás-misének körülbelül 50 ezer forintos kiadása van a sokszorosítás, a hívogató szórólapok, a plakátok miatt és legfőképpen azért, mert utána minden résztvevőt behívunk beszélgetni kávé, üdítő, sütemény mellett. A hirdetésben pedig az is elhangzott, hogy az offertórium fele mindíg egy konkrét segítő célt szolgál; például a mozgássérülteket vagy az alkoholbetegek között végzett missziói munkát támogatja.)

Befejezésül csak annyit kérek: olvassa el testvérem a Római levél 14. fejezetét. A római gyülekezetben is voltak nézetkülönbségek. Pál azt kéri: tanuljátok meg elfogadni egymást. A Tamás-misé nem kell senkinek sem szeretnie, nem kötelező, még támadni is lehet. De egyet nem szabad tenni: nem szabad elvenni azoknak a fiataloknak a kedvét, akik hitükben megújulva, tamáskodásukból hitre jutva vállalják a tanítványságot és a kortársaikra irányuló missziót. Aki tesznek végre valamit. Sokan kongatják a vészharangot, hogy nincs ifjúság az egyházban. Hát nem is lesz, ha leszőlják, kioktatják őket; ha nem kapnak lehetőséget arra, hogy maguk öntsék formába Jézus evangéliumát; ha elutasítják aktivitásukat.

A szervezők a Tamás-mise honlapján megfogalmazzák küldetésük területét: ez az istentiszteleti forma nem a tradicionális evangélikusoknak, hanem a keresőknek szól. Érdemes ott tájékozódni. Van, akinek tradicionális hitével is összefér a Tamás-mise, és felgyűlő általa; van, aki elutasítja. Neki nem kell Tamás-misé részt vennie. Alternatív istentisztelet, amely új, hivatalos Agendánkban, az Evangélikus istentisztelet – Liturgikus könyvben is szerepel. Senkinek a hitét sem a Tamás-mise fogja elvenni, és nem a Tamás-mise fogja ki tudni, milyen közösségekbe lépni az evangélikus fiatalokat, hanem az, ha nem lesz helyük a saját egyházukban, mert nem értik meg őket.

Megszomorodott testvéri szeretettel köszöntöm:

■ BALICZA IVÁN budavári lelkész

TODOROFF LAZÁR FELVÉTELEI

ásnak is helye van!

Nem gondolom, hogy „Isten tisztelések évszázados rendjét” sértené, ha azt a Pál apostolt neveznénk „lelki tornatanárnak”, aki önmagáról mint futó atlétáról, mint ökölvívóról beszél, és a hitbeli meg erősödés kapcsán maga használja a versenypályát, a versenydíjként elnyert koszorút, az önmegtartóztatást és önsanyargató felkészülés képeit (vö.: 1Kor 9,24–27). Kétezer éve ezek a szavak alighanem hasonló képzeteket keltenek a hallgatóságban, mint ma a gyűmi, az edző, illetve a konditerem kifejezések. Ezek a szófordulatok tehát nemhogy évszázados, de több évezredes igehirdetési tradícióra vezethetők vissza. Pál igehirdetése telis-tele van hasonló képekkel (lásd például 1Kor 12,12–27; Ef 6,10–20). Nem véletlenül. Hiszen a szemléletes beszédben Jézus példáját követi, aki a lelki tartalom átadásakor nem riad vissza attól, hogy a hétköznapi legkevésbé sem emelkedett pillanatait idézze fel: a veteményesztől az állattenyésztésig, a ház takarításától az adó megfizetéséig, a betöréstől a rablógylósságig. Épp ezek az előzmények bátoríthatnak ma is arra, hogy az igehirdetők merjenek élni a megszólított kortársak számára kifejezőerővel bíró képek használatával.

El kell oszlatni azt a félreértést is, hogy „az evangélikus egyházban két elfogadott hitvallás létezik”. Az istentiszteleti használatban valóban leggyakrabban az Apostoli és a Niceai hitvallás szerepel. Ugyanakkor egyházunk hivatalos hitvallása az Athanasiusi, valamint az Ágostai hitvallás és annak Apológiája, a Schmalckaldeni cikkek, a Kis és Nagy káté, végül pedig az Egység írat, a Formula Concordiae. Ezekon kívül keletkeztek olyan hitvallások is, amelyek ha nem is szerepelnek a hivatalos hitvallások sorában, mégis magánán tekintik őket az egyház, hiszen egy-egy jellemző korban, meghatározó bibliai alapokról indulva ezekben próbált felelni az időszerű kihívásokra. Minden olyan korszerű hitvallásnak, amely tartalmában és szellemében nem ellentétes az itt felsorolt iratokkal, helye lehet egyházi és istentiszteleti életünkben is. A Tamás-mise hitvallását is ilyennek tekinthetjük.

Miért volna „példátalan a Magyarországi Evangélikus Egyház hitéletében, gyakorlatában” a meghatározott célra való gyűjtés? Hiszen ahogyan az év bizonyos vasárnapján egyszerre gyűjtünk az ország összes gyülekezetében például az egyházi alkalmazottak gyógykezelésére, a bibliater-

jesztésre, a misszió céljaira, a templom-építő egyházközségek támogatására, úgy egy olyan kimondottan missziói célzatú alkalomnak, mint a Tamás-misének a gyülekezete támogathatja a sorozatot azáltal, hogy hozzájárul a szórólapok, hívogató plakátok és az egyéb tárgyi kiadások finanszírozásához. Emellett a perselyes mások felét minden alkalommal olyan karitatív célokra fordították, mint például egy anyaotthon, a fogyatékkal élők vagy a börtönmisszió ügye.

A Tamás-miséhez hasonló kezdeményezések valóban „kockázatosak”. Hiba-lehetőséget is tartogatnak, és vonzzák a kritikai észrevételeket is. Itt is igaz: könnyebb megmondani, hogy mi nem jó, mint tudni és cselekedni azt, ami helyes és célravezető. A szándék és az igyekezet azonban, azt gondolom, már önmagában is vitathatatlanul elismerést érdemel. Ebben a csapatban valami frissítő lendület szele érezhető. Szívet melengető lelkesedés mozgatja a szolgálattevők széles körét. Ezt a tetterre kész aktivitást nem elfojtani, hanem éppen hogy támogatni kellene mindenkinek, aki felelősséget érez az egyház szolgálatáért és jövőjéért. Imádkozunk hát azért, hogy legyen Isten áldása ezen a kezdeményezésen, a munkán, a magvetésen!

■ CSELOVSKY FERENC (Budapest-Deák tér)

„Isten közel jött hozzánk”

Beszélgetés a Tamás-mise egyik résztvevőjével

► Andrea csinos, vidám, fiatal nő. A férjével és két gyermekükkel alkotnak egy családot. Egy ideje barátkoznak az evangélikus egyházzal. Részt vettek a zuglói Tamás-misében; ez az élmény fontossá vált a számukra.

– Hogyan szereztek tudomást a Tamás-miséről?

– Zsófi lányunk hozott haza hittanóráról egy szórólapot. Első pillantásra megragadta a figyelmemet. Nagyon dízajnos volt! Ezért aztán elolvastam a túldolai szöveget is. Már az vonzó volt, ahogyan hívogató. Megszokta az ember, hogy az ilyen lapok agítálnak. Ez a lap azonban kedvesen hívogató. Megmutattam a férjemnek is, ugyanaz volt a véleménye. Amit a Tamás-miséről írtak, az egyszerűen felkeltette az érdeklődésünket, így aztán elmentünk a zuglói templomba. Utána jutott eszembe, hogy ha Zsófi nem hozza haza a szórólapot, nem is tudunk volna róla. Pedig én a munkám során sok egyházi emberrel találkozom, és senki se mondta. Ha van valami jó kezdeményezés, miért nem reklámozzuk jobban?

– Mi fogadott ott benneteket? Mi volt az első benyomásotok?

– Nagyon jó kép fogadott. A Tamás-mise egyenpólójába – ami nekem nagyon tetszik! – öltözött fiatalok fogadtak minket, műsorfüzettel. Még csak háromnegyed hat volt. A templomban halk zene szólt. Ösztönösen orgonát vártam, de egy kis együttes zenélt és énekelt kellemes, könnyed hangvételű zenét. Nem mintha bármi bajom lenne az orgonával, de ez a zenei stílus nagyon kellemesen hatott ránk. Már ebből is lehetett érezni, hogy az egész istentisztelet fiatalos lesz.

– Kik ültek a templomban?

– Ez is kellemes meglepetés volt. Hat óráig teljesen megtelt a templom, túlnyomórészt fiatalokkal. Azt éreztük, hogy ez a rendezvény a miénk. Nem arról van szó, hogy sok kedves, idős ember mellé beülünk amolyan kivételként, hanem magunkfajta emberekkel van tele a templom. Ez jóleső tapasztalat volt. Az istentisztelet kezdetéig halkan énekelgettünk. Ez az éneklés és a zene remekül felkészítette a lelkünket. Tudtam, hogy rendhagyó dolog következik, de nem tudtam, hogy mi. Izgatottan és érdeklődve vártam.

– A Tamás-mise bevonulással kezdődik...

– Hát ez az! Ezen egészen elámultam. Lelkészek és civilek vonultak be a templomba, és hozták a kegytárgyakat, amelyekkel kapcsolatban mindig az volt az érzésem, hogy szívesen megfogom őket, de nem szabad. Most pedig a közelemben hozták és a szemem láttára helyezték el őket az oltáron. Úgy éreztem, behívunk valahova, ahova eddig inkább csak kívülről nézhettem be.

– Az úgynevezett imádságjárás fontos része a Tamás-misének. Ti miben vettetek részt?

– Áldást kaptunk mind a négyen. Ez megrendítő volt. A férjemnek egészen személyes dolgot mondott a lelkész. Zsófi is boldog volt, mert attól a lelkésztől kapott áldást, akit már a hittantáborból ismert. Egyébként több ismerős lelkésszel és másokkal is találkoztunk. Mindenki megismert és kedvesen üdvözölt bennünket. Ez is hozzájárult a bensőséges légkörhöz. Mindenki vidám volt és barátságos. Én imádságot is írtam, erre előre készültem, mert rajta volt a szórólapon. Gyertyát is gyújtottunk volna, de arra nem maradt időnk. Gyónni viszont csak akkor mentem volna, ha biztosan nem ismertem volna a lelkészt, és ő sem engem.

– Úrvacsorát is vettél?

– Igen! Én most vettem először úrvacsorát. És ez hatalmas élményt jelentett. Úgy tudom, normális esetben csak annak szabad úrvacsorát vennie, aki konfirmált. Én nem konfirmáltam. De kedvesen hívtak mindenkit, és én örültem ennek. Eszembe se jutott, hogy ne menjek.

– Miért akartál úrvacsorát venni?

– Mert az Krisztus teste és vére! És én közel éreztem őt magamhoz egész este. Azt akartam, hogy ne csak halljam, hanem ilyen formában is érzékeljem a jelenlétét. Hogy még közelebb legyek hozzá.

– Hogyan fogadtátok azt, hogy nemcsak lelkészek, hanem civilek is szolgáltak az istentiszteleten, sőt még az úrvacsoraozításban is?

– Ez nagyon újszerű volt. Én szeretem, ha lelkészek szolgálnak. A pólós fiatalok viszont nem akartak lelkészek lenni. Nem úgy beszéltek, nem úgy viselkedtek, mintha lelkészek lennének, hanem kötetlenül, kedvesen. Az rossz lett volna, ha el akarták volna játszani a lelkészt. De nem ezt tették, hanem természetesen, könnyedén beszéltek és mozogtak. Nem szertartásosan. De megvolt a magatartásukban az a tiszteletadás, mértéktartás, ami egy istentiszteleten szükséges. Azt üzentek nekem a jelenlétük, hogy Isten mindenkié. A papok a hivatalos képviselői, de ő mindenkié.

– És az igehirdetés?

– Hát az volt a csúcs! A legjobb prédikáció, amit életemben hallottam! Hiába volt monológ, mégis párbeszédnek éreztet. Az volt a témája, hogyan tudsz hinni abban, amit nem látsz. Nem volt semmi érthetlenség benne. Képek – úgy értem, kivetített képek is és nyelvi képek is – segítettek a megértést. Például a lelkész említette a hegymászót, aki be van biztosítva. Nem látja azt a társát, aki a kötelet fogja, mégis bizni kell az erejében és abban, hogy megtartja őt. Én ezt a lelkészt korábban nem ismertem, de nagyon jó volt! Világosan, érthetően, egyszerűen fogalmazott. És humor volt benne, amit nagyra értékeltünk. A lelkész is közel volt hozzánk. Amikor katolikus templomokban a papok énekel a zsoltárt vagy nem tudom, milyen szöveget, semmit sem értek belőle, és az egész nagyon távolinak tűnik a számomra. Itt minden közel volt, és a gyerekek is végig odafigyeltek, nem lehetett elkalandozni. Teljesen lekötötte az embert – nemcsak a prédikáció, hanem az egész istentisztelet.

– Hogyan ajánlanád ezt az istentiszteletet másoknak?

– Azt gondolom, jó, ha a templomban egy icipicit másképp történik valami, mint általában. Jó, ha nem a megszokott dolgok történnek. Istent megfoghatatlannak érezed, és ilyenkor közel jön hozzád. Megengedi, hogy lásd. Megmutatja, hogy közel van a normál, hétköznapi emberhez, aki nem máshogy énekel, mint máskor, nem beszél olyan emelkedetten, hogy nem lehet megérteni, hanem emberi, közeli. Nekünk megmutatta ez az istentisztelet, hogy így is el lehet mélyedni, nem csak a hagyományos, szigorú rend szerint.

– Beszéltek róla utána egymás között?

– De még mennyire! Sokáig vissza-visszafutottak a Tamás-miséhez a gondolataink. Én alig tudtam elaludni. Boldog voltam. Gyuri, a férjem a munkahelyén is beszélt róla a kollégáinak. Még ma is továbbfűzzük Olíva, a fiammal azt a párbeszédet, ami a prédikációból számunkra üzenetként megmaradt: „Én azt mondom: bízom, te azt mondogod: barátság. Én azt mondom: Isten, te azt mondogod: szeretet...” És úgy érezzük, mintha újra ott volnánk. És ott is leszünk! Pünkösdhétfőn a budahegyvidéki templomban, a következő Tamás-misében.

■ SZABÓNÉ MÁTRAJ MARIANNA

C S E R N O B I L

Radioaktív rombolások

Húsz évvel ezelőtt tanulta meg a világ egy ukrán városnak, majd a környékének, több, azóta elnéptelenedő településnek a nevét. Tragikus világhír. Az atomreaktor felrobbant blokkja a maga apokaliptikus valóságában igazolta azokat a félelmeket, amelyekkel a 20. század embere hol reménykedve, hol csüggedten figyelte, hogyan él az ember a tudomány korában el nem képzelhető fejlődésének eredményeivel. Hiszen soha nem a tudomány a hibás – legyen szó az atomenergia felszabadításáról vagy akár súlyos bioetikai problémákról –, a tudomány csak az eszközt nyújtja, a felelősség a vele élő emberé.

ható kétségbe a félelem valamelyes realitása, de a lelkekben lezajlott igazi rombolást az irracionális félelmek szaporodása, erősödése jelzi.

És bizonyos, hogy ezekben a félelmekben jelentős volt a szerepe a hazugságnak, melyben a diktatúra időszakában éltünk. Kevés idő telt el a rendszerváltozás óta ahhoz, hogy kellő távolságból, elfogultságtól mentesen megítélhessük: a diktatúra jellemzői közül melyek okozták a legtöbb kárt. Magam a hazugságot, a hazugságban élést mindenképpen a lista élére tenném. Hihetetlen, milyen rombolást végez a lelkekben a hazugságra szocializáltság, a kétarcúság. Aláássa a személyiség morális tartását.

A világ nukleáris fenyegetettségben él az atombomba előállítására és alkalmazására, Hiroshima és Nagaszaki drámája, a II. világháború óta. Bármennyire is korlátozni akarták az atombombával rendelkező nagyhatalmak a nukleáris fegyverkezést az atomsorompóegyezménnyel, legfeljebb fékezniük sikerült. Lassan, de folyamatosan nőtt az atomfegyverrel rendelkező országok száma.

Csernobil az atomenergia békés felhasználása terén bekövetkezett baleset súlyos következményeiről szól. Mégis, ami a konkrét rombolást illeti, az a legfontosabb üzenete, hogy valóban emberi ésszel alig felfoghatóan döbbenetes az a pusztítás, amelyet az atommaghasadás kapcsán felszabaduló energia végezhet.

Megbízható becslés szerint a csernobili sugárszennyezés négyszázszor nagyobb volt, mint 1945-ben a japán városokra ledobott atombombákat követő sugárterhelés. Ezt azért is hangsúlyozzák a szakértők az évforduló alkalmából, mert ez jelenti a legalattomosabb, krónikus veszélyt. Nem lebecsülve az atomfegyver közvetlen pusztító hatását, még többeket érint a bomba felrobbanása után is a sugárveszély, amely nem fáj, „csak” károsít, és gyógyíthatatlan betegségeket idéz elő – akár évek múlva. És ez a fenyegetettség kíséri a békés célokra szolgáló atomreaktorok munkáját is.

Nagyon súlyos az a rombolás, amelyet Csernobil közvetlenül okozott, emberi életet követel, az élő környezetet tönkretéve. De fel sem beszélhető az a rombolás, amely a lelkekben, a közösségekben ment végbe, és húsz év után is szedi áldozatait.

A félelemről, a hazugságról, a kiszolgáltatottságról szól ez a történet.

Annnyira eluralkodott az emberekben a rettegés a sugárterhelés magzati károsodást okozó hatásától, hogy a nyugat-európai országokban Csernobil után ötven-százezerrel megnőtt az abortuszok száma. Daliás, életigenlő születések lennének ma ezek a meg nem született gyermekek. Ekkora katasztrófa után nem von-

Csernobil szembesített a szovjet rendszer alapvető hazugságával, amely még olyan ostoba, felszínes gyakorlatban is megnyilvánult, hogy késvé adták hírül az első számú vezető elhunytát, és késvé számoltak be a csernobili katasztrófáról is. Ez utóbbi azért volt súlyosabb, mert a felelőtlen elhallgatás emberi életet követelt.

Mondják, Csernobil hozzájárult a szovjet rendszer bukásához – de a fordított összefüggés is igaz lehet. A már haladó rendszerben előfordulhatott egy ilyen súlyos katasztrófa. A kapcsolat azonban kétségtelen. Csernobil, maga a robbanás és mindaz, ami utána történt, sűrítve tartalmazza a szovjet rendszer abszurditásait, embertelenségét. Köztük az egyik leg-súlyosabbat, a testet-lelket károsító: a kiszolgáltatottságot. Ez a félelemérzet legriasztóbb formája. Az Európában élők közvetlenül is át-élték a kiszolgáltatottságot Csernobil után. Hiába magyarázták és magyarázzák, hogy a nyugat-európai atomreaktorok – és így a magyar, a paksi is – más, biztonságos technológiával működnek, nem fordulhat elő ilyen eset, a félelem ott lapul a zsigerekben.

És tágabb értelemben jelzi az embernek, a tudomány csúcsait ostromló embernek a végletes magányosságát, kiszolgáltatottságát. Ahogy egy gondolkodó jellemezte a mai ember helyzetét: bárkivel bármikor bármilyen megtörténhet. A technika csodái között olykor magát istennek képzelő embert utolérte az alázat.

Húsz év után is nehéz feldolgozni a sokféle impulzust, az egymással ellentétes érzéseket, indulatokat, a fizikai és lelki rombolás következményeit és próbálni megérteni Isten titkát: hogy mit miért enged meg, mi a célja a katasztrófákkal. Csernobil kapcsán az utolsó ítélethől is ízelítőt kaptunk; felsejlett, hogy az ember képes lesz a Föld megsemmisítésére. Ez a legmélyebb félelem gyökere. Sok mindent nem értünk, legfeljebb töprenghetünk a természeti csapások, ipari katasztrófák üzenetén. Az évfordulók erre szolgálnak alkalmat.

■ FRENKL RÓBERT

Az emberi felelőtlenség örök szimbóluma

Húsz évvel a nukleáris katasztrófa után

► **Elkéstünk volna az évfordulós megemlékezéssel? Ahogy vesszük... A nyolcvanas években Magyarországon sokáig nem szóltak arról, mi is az igazság a 20. század legrettenesebb atomkatasztrófájával kapcsolatban. A szovjet vezetés a szerencsétlenség után hetekig elhallgatta a történetet, végül fény derült a titokra: 1986. április 26-án felrobbant a csernobili (Ukrajna) erőmű négyes reaktora.**

Az erőmű reaktorai az RBMK-1000 típusúhoz tartoztak, amelyeket eredetileg katonai célú plutónium gyártására tervezték. Az első reaktort 1978-ban, az utolsóként átadott negyediket pedig 1983-ban helyezték üzembe. A négyes blokk első karbantartásának napját 1986. április 25-re tűzték ki.

A baleset előidézőjeként később a reaktor konstrukciós hibáját, valamint az emberi tényezőt jelölték meg. A katasztrófa egyik oka egy rosszul megtervezett és kivitelezett teszt volt. Az atomerőmű mérnöke, Anatolij Diatlov rájött: amennyiben hirtelen kiesik a hálózati villamosenergia-szolgáltatás, leállnak a zóna hűtőközegét keringető szivattyúk. Az atomerőmű főmérnökétől, Fomintól engedélyt kapott arra, hogy 1986 tavaszán a négyes számú reaktorban kísérletet végezhesse, egy esetleges áramkimaradás elhárítását modellezve. Ott követték el a hibát, hogy maguk kívánták irányítani a reaktort az automatika helyett...

Az első detonációt a reaktor névleges teljesítményének a százszorosára emelkedése miatt keletkező gőz okozta. Hét-százötven méter magas nukleáris fákhya lobbant fel, miután kigyulladt – és ezt követően tíz napon át égett – a reaktorban lévő huszonöt tonna grafit. A második robbanást a beindult kémiai folyamatok eredményezték.

A történetek miatt nagy mennyiségű radioaktív szennyeződés jutott a levegőbe – jóval több, mint a második világháborúban Hirosimára és Nagaszakira ledobott atombombák felrobbanása után.

A tragédia elsősorban a mai Ukrajnát, Fehéroroszországot és Oroszországot érintette, mindemellett Európa nagy része, így Magyarország is több hullámban szennyeződött. A reaktor harminc kilométeres körzetéből ki kellett telepíteni a lakosságot, több millió hektár termőföld mérgezetté vált. Az áldozatok számáról nincsenek pontos adatok. A következmények húsz év elteltével is felmérhetetlenek.

A halál árnyékának völgye

A katasztrófa egészségi kihatásaira irányuló, hatszázszázalékos nyilvántartás alapján végzett sokéves vizsgálat súlyos romlást mutatott ki a megfigyelt likvidálóknál (a baleseti mentésben és kár-elhárításban részt vevő munkásoknál) és akkori gyermekeknél – nyilatkozta a Magyar Távirati Irodának Anatolij Nazarov professzor, az ismeretlen Csernobil című kötet egyik szerzője. A szakember a rákos megbetegedések szaporodásáról számolt be, kiemelve az úgynevezett csernobili szindrómát, vagyis azt, hogy egy páciens egyszerre több betegségben szenved. Egyetlen esetben sem tapasztaltak javulást, és a vérkeringési szervek minden esetben károsodtak.

A Greenpeace által a közelmúltban tartott sajtótájékoztatón – fehérorosz rákstatistikák alapul véve – elhangzott, hogy prognózisuk szerint világszerte mintegy 270 ezer rákos megbetegedés

és 93 ezer haláleset kapcsolódik még a csernobili sugárhatásokhoz. Ezenkívül a nemzetközi környezetvédő szervezet véleménye szerint 1990 és 2004 között Fehéroroszországban és Ukrajnában 140 ezer, míg Oroszországban 60 ezer rákhalált okozott Csernobil.

Ezen adatok ismeretében több mint érdekesnek tűnő a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség tavalyi jelentése, amely „csupán” négyezerre teszi az atomkatasztrófa áldozatainak számát, figyelmen kívül hagyva, hogy az erőmű körüli harminc kilométeres körzetben – a „halálzónában” – élő 1,2 millió ember szervezetét a mai napig a normális kozmikus sugárzásmennyiség többszöröse éri...

Szép új világ...

A jövő? Az új uniós költségvetésben megháromszorozták a nukleáris projektek közösségi támogatását. A legforradalmibb változás állítólag a negyedik generációs erőművek megjelenésétől várható. Az Argentínát, Brazíliát, a Dél-afrikai Köztársaságot, Dél-Koreát, Japánt, Kanadát, Svájcot, Nagy-Britanniát, Franciaországot és az USA-t, valamint az Euratomot tömörítő G-IV International Forum 2002-ben határozta el, hogy 2030 előtt hat ilyen reaktort fejleszt a teljes üzemanyagciklus átalakításával, illetve korszerűsítésével.

A kísérleti fúziós szupererőmű felépítéséhez a kutatásban részt vevő országok beleegyezésére van szükség. Az International Thermonuclear Experimental Reactor (ITER) felépítésének helyszínéről még tavaly döntöttek az együttműködő országok: a dél-franciaországi Cadarache-re esett a választás, amely a francia nukleáris kutatás egyik központja. A jelenlegi tervek szerint a tényleges kivitelezési munkálatokat 2008-ban kezdi el, de az engedélyeztetés már a nyáron elindulhat, 2016-ban pedig már az első próbaüzemet is elvégezhetik.

Soha ne feledjük!

A biztonsági intézkedésekre és az emberi tényezőre napjainkban már minden bizonnyal nagyobb gondot és fi-

gyelmet fordítanak, mint két évtizeddel ezelőtt. Az atomenergiától való félelem mégis ott él az emberekben. Nem alaptalanul, hiszen Csernobil örökké emlékeztetni fog arra, hogy amikor atomenergiáról van szó, nem létezik „tökéletes biztonság”.

A környezeti károk mértéke és az áldozatok száma miatt nem csoda, hogy a világ nem tud (és nem is akar) könnyen felejteni. Az ukrániai Sztalavics városában – amely a katasztrófa után épült – április 26-ra virradó éjjel égő gyertyákkal és vörös szegfűkkel a kezükben több százan emlékeztek meg az atomkatasztrófa huszadik évfordulójáról. A résztvevők a városban felállított emlékműhöz vonultak. Pontosan egy óra huszonhárom perckor megszólalt a harang, és egy sziréna idézte fel a két robbanást, amely 1986-ban szétvetette az ellenőrizhetetlenné vált négyes blokkot.

Az évforduló napján az egyik hazai televíziócsatorna A csernobili csata című műsorral idézte fel a történetet. Budapesten ugyancsak ekkor Atom címmel nyílt kiállítás a fővárosi Centrális Galériában (1055 Budapest, Arany János u. 32.). A június 5-ig megtekinthető tárlat a nukleáris kutatások és az atomenergia békés felhasználásának történetét kívánja bemutatni napjainkból visszatekintve, mindenekelőtt az egykori Szovjetunióra és a volt szocialista tömbre összpontosítva. A látogató elsősorban makettek, tárgyakon, plakátokon, eredeti dokumentumokon, valamint korabeli művészeti alkotásokon keresztül kaphat képet az atomenergiával kapcsolatos témákról.

A tragédia estéjén hazánkban is csessek gyűltek, egy tíz méter átmérőjű atomjelt formálva. Az Energia Klub, a Védegyelet, a Magyar Természetvédők Szövetsége (MTVSZ) és a Greenpeace fel-

hívására a budapesti Déli pályaudvar kerengőjében ökumenikus istentiszteletet tartottak, majd a résztvevők fejét hajthatták az áldozatok emléke előtt. Később lekapcsolták az összes fővárosi középület éjszakai díszkivilágítását. A budai Vár, a Szent István-bazilika, a Parlament, valamint további közel száz szobor és múzeum fényei hunytak ki öt percre.

Több magyarországi vidéki helyszínen különböző időpontokban – még április 26-án vagy a későbbiekben – elsötétítéssel és gyertyagyújtással egybekötött megemlékezést tartottak, illetve tartanak. Az MTVSZ több vidéki zöldegyesével együttműködve a hónap utolsó szurdáján folytatta a Föld napján elkezdett elárusítást az „atomenergia-mentes Európáért”.

■ GAZDAG ZSUZSANNA

Az anya meg a szülő

Ez a két fogalom alapján véve ugyanazt jelenti. De azért valahogy mégsem ugyanaz. Olyan különbség van köztük, mint – hogy is magyarázzam csak ezt... Mint amikor az ember azt mondja: állam, meg azt mondja: haza. A hazáért élek és halok, az államnak adót fizetek. És annak ellenére, hogy adót fizetni lényegesen könnyebb, mint meghalni, csodálatosképpen mégis rengeteg emberről hallottam, aki lelkes örömmel halt volna meg a hazáért, de soha senkiről nem hallottam, aki lelkes örömmel fizetett volna adót.

Hát így vagyunk valahogy az anyával meg a szülővel is. A szülő hivatalos kifejezés – az anya magánjellegű. A szülő minden, ami értelmet, erőt és kötelességet jelent – az anya pedig minden, ami érzélem, áldozat és a leggyönyörűbb gyengesség a világon.

Az anya meg a szülő egy ember. De ennek az egy embernek egészen más tulajdonságai nyilvánulnak meg a szülőben, mint az anyában.

Aki a harmadik szobából, csukott ajtókon át is meghallja, hogy a hathetes kislánya sír, az az anya. Aki szeretne azonnal berohanni hozzá, és egy kevés jó langyos tejeskével elcsitítani azt a kis ártatlankamat – az az anya. Aki berohan hozzá, kibontja, megnézi, „víztele-níti”, de soron kívül egyetlen korty anyanektárt sem juttat neki, hanem szigorúan alkalmazkodik az orvosilag előírt étrendhez – az már a szülő.

Akinek majd a szíve szakad ki, amikor a gyerekek fogzási fájdalmai vannak – az az anya. De aki csukamájolajat ad neki, hogy mennél hamarabb jöjjön ki minél több foga – az már megint a szülő. Általában: aki képes arra, hogy a saját, önszületett gyermekének beadja a csukamájolajat, azt a szörnyű, dohosan csúszós, ízetlen és mégis elbírhatatlan ízű kotyvalékot – az nem is lehet anya. Az csak szülő lehet. Aki azonban ugyanekkor képes arra, hogy azt mondja: nyőnyőnyő, jaj de jó, jaj de finom, és hősies elszánással a szívében, de háborgó indulatokkal a gyomrában, maga is megkóstolja azt a veszekedett csukamájolajat – az nem a szülő, kérem. Az már megint az anya.

Aki büszke arra, hogy az ő gyermeke olyan kisfiú, hogy az idén már az első osztályba iratkozik – az a szülő. De

aki az iskola megnyitásának napján sírva kíséri el a gyereket abba a tiszteletré méltó épületbe, és amikor először enged be a többi gyerek közé, akkor úgy érzi, mintha a fia Dániel lenne, aki most lép be az oroszlanbarlangba – az már megint az anya.

Aki nappal megbünteti a gyereket, mert elszaggatta a nadrágját – az a szülő. De aki azt a kis nadrágot éjjel könnyes

kéjből lelkedzett magzatát, és aki tulajdonképpen a leginkább megpofozni szeretné a fia táncpartnerét, azt a kacér kis szöke démonnövendéket – az már megint az anya.

És mégis: az anyából lesz a jó anyós, a szülőből a rossz. Amely anyósi állapot tart mindaddig, amíg meg nem születik az első unoka. És akkor valami egész váratlan és meglepő dolog történik. Eltű-

FOTO: BOTTA DÉNES

mosollyal foltozza meg – az az anya. Aki azt mondja: „Haszontalan kölyök, már megint nem tanulsz?” – az a szülő. De aki fűnek-fának keservesen panaszkodik, hogy annak a szegény gyerekek mennyi rengeteget kell tanulnia – az már megint az anya.

Aki a kamasz fiát tánciskolába viszi – az a szülő. Aki büszkén figyeli, hogy az a huncut kölyök milyen ügyesen teszi már a szépet ennek vagy amannak a kislánynak – az még mindig a szülő. De aki ugyanekkor nagyokat nyel, mert úgy érzi, hogy most kezdik tőle elszakítani lel-

nik a szülő, és eltűnik az anya. Vagy mondjuk inkább így: a kettő összeolvad, és nagymama lesz belőle. De ez a nagymama se az anyára nem hasonlít, se a szülőre. Annymára nem, hogy állandóan hadilábon áll mind a kettővel. A szülőt ridegnek tartja, az anyát túlzónak, és csak egyvalakivel azonosítja magát teljesen és százszázalékosan: a gyerekekkel.

Mintha soha nem lett volna szülő, és soha nem lett volna anya. Mintha így született volna, ötven-egynéhány esztendőskorában, egyenesen nagymamának.

■ ZÁGON ISTVÁN

Olyasói levelekből az Evél&levél rovatban szoktunk idézni, hiányos címmel feladott levelekből még ott sem. Ezzel a bizonyosságtétellel azonban kivételt tettünk. – A szerk.

Mérkőzés

A megtérő bűnös önmagával vívott harca módfelett izgalmas. Mint egy bokszmérkőzés. Kivált, ha először edző nélkül fog hozzá a szerencsétlen. Márpedig köztudott, hogy edzés és jó edző nélkül nem lesz világ bajnok egy sportoló sem. Íme az én történetem.

El voltam ájulva önmagamtól: úgy hittem, minden, amit elértem, saját erőmből, makacs kitartásomból, fáradhatatlan munkámból eredt. Valójában a napi húsz óra munka következtében állandóan kimerültem, rosszul voltam. Egyszer aztán elvitt a mentő.

Nagyon féltem attól, hogy a gyomrom miatt van az egész, és meg fognak tükrözni. Annymára féltem ettől, hogy a kórházban, amikor kikérdeztek, minden gyomortünetet elhallgattam. Az intenzív osztályra kerültem. Félig eszméletlen állapotomban kinyílt résnnyire egy kovácsoltvas kapu, amely gyönyörűen volt megmunkálva. Hívtak valakit, hogy lépjem át a kapu küszöbét, és menjek be. Olyan rémület vett erőt rajtam, hogy kézzel-lábbal kapaszkodtam az életembe, és sikerült magamhoz térnem. Hazajöttem.

Korábban szívembe zártam azt az evangélikus püspököt, aki az egyházi javak visszaszolgáltatásával kapcsolatban szerényen azt mondta: „Megköszönjük Istennek, ha visszaad valamit, de ha nem, belenyugszunk akarataiba.” Ilyet! Természetes volt, hogy igyekeztem felvenni a kapcsolatot ezzel az igaz, krisztusi egyházzal. Befogadtak.

Most jött a neheze, a meccs. Az egyik sarokban voltam én, a kiváló, a hős. A másik sarokban voltam én, aki már nem volt ebben olyan biztos. Gong.

A „hős” oldalán egy eléggé durva, csúnyán beszélő edző állt. Először méregettük egymást, azután kemény „ökölcspások” is jöttek.

– Hülye vagy, ha korán kelsz, amikor aludhatsz is. Megvannak a templomban nélküled is.

– Hihi, nincs meleg víz! Mosakodás nélkül hogy állíthatasz be?
– Te bolond! Átállították az órát, már rég lement az istentisztelet.
– Csináltam neked jó kis jégpályát!
– Mindenki rajtad röhögött, amikor kimentél a padból úrvacsorázni, és összeakadtak a lábaid.

– Hiába is töröd magad, nem fogják az unokáidat megkeresztelni.
– Na, le tudtál szokni a csúnya beszédről? Nem, mi?

Jöttem én. Először erőltetn ütésekkel vittem be, amitől kacagnia kellett ellenfeleimnek. Sürgősen edző után kellett nézmem.

„Itt vagyok” – sügta nekem. Kettő ellentámadásba lendültünk: megkereszteltük két unokámat, lányom gyerekeit. (Kicszeltük a másik nagymamát is, aki mindenféle hókuszpókusszal irányította családját, és megkereszteltük a két kislányt.) Legyőztük a lumbágót, az idegzéséből. Olvastuk együtt a Bibliát. (Eleinte kicsit nem értettem, de edzőm sok kérdésre megadta a választ.) Legyőztük a pánikot, amely a sok fájdalom miatt kialakult bennem. Segített templomba menni, amikor betegségekben szünet állt be.

Edzőm állandóan tanít. Gőgös énem eltűnt. Rájöttem, nélküle nem tudtam volna véghezvinni azokat a „hősi tetteket”, amelyeket saját „okosságomnak” tulajdonítottam, mert már akkor is a hátam mögött állt, csak ezt nem akartam tudomásul venni.

A Krisztus Urunkkal megkötött szövetségem későn jött létre, mert addigra megöregedtem. Hasznót már nem hozok az egyháznak. Hacsak azzal nem, hogy példámval bátorítani tudom azokat, akik csak ezután akarnak segítség után nézni.

Ha van a környezetükben ilyen elesett vagy indokolatlanul gőgös emberke, tudásuk vele: edzőnkkel sikerülhet az átalakulás.

Testvéri szeretettel:

■ GABI NÉNI

Kedves Gyerekek!

► Most induló sorozatunkban József történetével ismerkedhettek meg. Kéthetente minden rész után egy-egy rejtvényt oldhattok meg. Küldjétek be a helyes megfejtéseket (akár utólag is), és jutalmul összegyűjthetitek a szereplők papírfiguráit, melyekhez egy-egy ráadás ruha is jár. Postacímünk: Evangelikus Élet szerkesztősége, 1085 Budapest, Üllői út 24. A borítékra írjátok rá: Gyermekvár.

I.

A tizenhét éves József egy nap így szóló testvéreihez, miközben a nyáját legeltették:

– Hallgassátok csak meg, mit álmodtam az éjszaka! Aratási idő volt, mi pedig a levágott gabonából kévéket kötöttünk. Az én kévéim fölkeltek, és állva is maradt, a ti kévéitek pedig körülállták, és leborultak az én kévéim előtt.

A testvérei – tíz bátyja és Benjámín nevű öccse – nagyon mérgesek lettek rá.

– Mit képzelsz te? Talán király akarsz lenni fölöttünk?! Vagy uralkodni akarsz rajtunk?

Józsefet amúgy sem szerették a bátyjai, mert apjuk kivételezett vele. Drága, szép ruhákat vett neki, és kényeztette őt. Ugyanis József anyukájának sokáig nem született gyermeke. Apukája már elég idős volt, amikor a fiú meglátta a napvilágot. Annymára örült neki, hogy mindig a kedvében akart járni.

Józsefnek később volt még egy álma; el is mesélte a családjának.

GYERMEKVÁR

Rovatgazda: Boda Zsuzsa

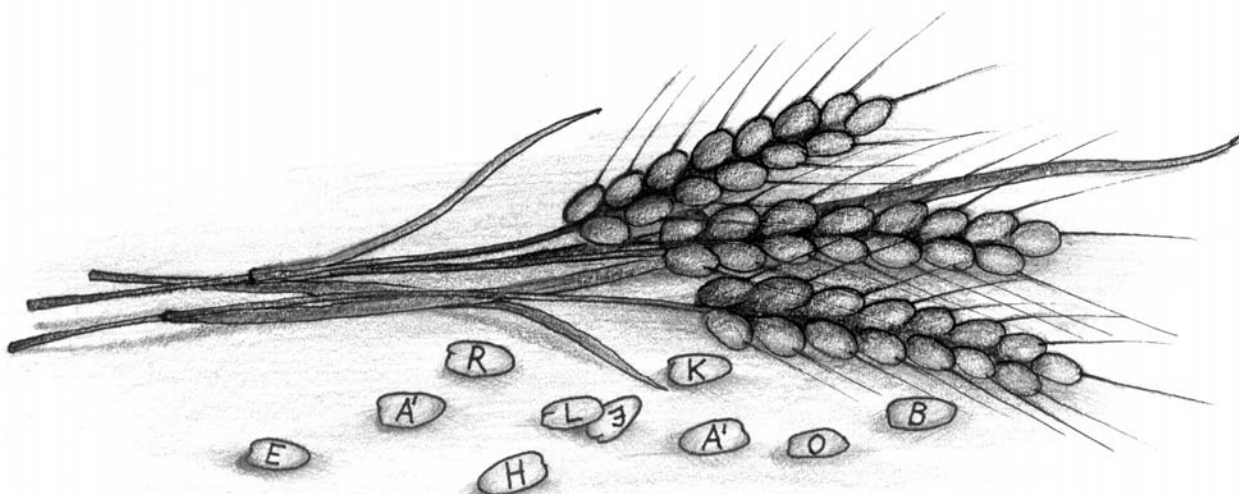
– Azt álmodtam, hogy a nap, a hold és tizenegy csillag leborult előttem.

Amikor ezt meghallotta, még az apja is rosszalóan csóválta a fejét:

– Milyen álmod volt neked? Talán azt akarod, hogy a testvéreiddel együtt boruljunk a földre előtте?

Testvérei pedig elnevezték őt Álomlátónak. Attól kezdve még jobban féltékenykedtek rá, mert azt gondolták, hogy külön akar lenni náluk.

A kévékbe kötött gabonából a földre potyant néhány mag. Olvassátok össze a rajtuk található betűkből József szüleinek a nevét!

RAJZ: JENES KATALIN

HETI ÚTRAVALÓ

Ha valaki Krisztusban van, új teremtés az: a régi elmúlt, és íme: új jött létre. (2Kor 5,17)

Húsvét ünnepe után a harmadik héten az Útmutató reggeli és heti igéi az élő Jézus örvendő gyülekezetének erre a kérdésre felelnek: mit jelent Krisztusban lenni? Elsősorban az Úr Isten nevének a dicsőítését: „Ujjongj Istennek, egész föld! Zengjétek dicső nevét! Magasztaljátok nagy dicsőségét.” (Zsolt 66,1.2; LK) Az szolgálja az Atya dicsőségét, ha Fia tanítványainak gyümölcsöző életük van. Ennek előfeltétele, hogy hitük Jézusban gyökerezzen: „Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők: aki énbennem marad, és én őbenne, az terem sok gyümölcsöt...” (Jn 15,5) Ennek a kétirányú kapcsolatnak a lényege az ige és az imádság. „Aki keresztyén, annak szervesen a szőlőtőből, Krisztusból kell születnie és sarjadtania. (...) Általa gyümölcsöt is terem, amely nem az anyém, hanem a szőlőtőé” – tanítja Luther. Valljuk, hogy nem lehet élő, igaz az a hit, melynek nincs jó gyümölcse. Az Isten- és emberszeretettel kettős parancsolatának megtartása a bizonyossága annak, hogy Krisztusban vagyunk, „és az a győzelem, amely legyőzte a világot, a mi hitünk” (1Jn 5,4)! Pál legjelentősebb levele elején a régi teremtést mutatja be: akik még nem éltek Krisztusban, „azok a teremtényt imádták és szolgálták a Teremtő helyett, aki áldott mindörökké”. A bálványimádás hitetlenségét a haragzó Isten ítélete követi, de az igaz ember „hitből fog élni” (Róm 1,25.17). Pál Krisztusban él; az ő szeretete szorongatja, és evangéliuma hirdetésére ösztönzi, „hogy akik élnek, többé ne önmaguknak éljenek, hanem annak, aki értük meghalt és feltámadt” (2Kor 5,15), és Isten felhatalmazásával végezzék a békéltetés szolgálatát. Mi az igazság? – ez nem csak Pilátus kérdése. Isten igazságát az ő igéjéből ismerhetjük meg, s ez megszabadít minket a Szabadító által a bűn szolgátságából: „Ha tehát a Fiú megszabadít titeket, valóban szabadok lesztek” (Jn 8,36) – csak így lehetünk új teremtésűek! Pál is folytatja a válaszadást: akik Krisztusban vannak, azok Lélek szerint járnak: „Ha pedig Krisztus bennetek van, bár a test a bűn miatt halott, a Lélek életet ad az igazság által.” (Róm 8,10) Micsoda ok az ujjongásra: Isten bennünk lakó Lelke által örök életet ajándékoz nekünk Jézus halálának és feltámadásának igazsága alapján! „Íme, az ember”, aki Pilátus szerint is bűntelen és ártatlan, a zsidók törvénye szerint azonban „meg kell halmia, mert Isten Fiává tette magát” (Jn 19,5.7). De melyik is ez a törvény? „Aki az Úr nevét káromolja, az halállal lakoljon...” (3Móz 24,16) Márk tudósítása szerint a főpap megkérdte Jézust: „Te vagy a Krisztus, az Áldottnak Fia?” Ő ezt mondta: „Én vagyok...” (lásd Mk 14,61.62) Mindezeknek azért kellett megtörténnük, hogy a régi elmúlhasson, és Jézus feltámadása által új teremtés jöjjön létre. Aki már most Krisztusban van, a mennyei Jeruzsálemben is ott lesz Isten és a Bárány trónusa előtt, s „az Úr Isten fénylik fölöttük, és uralkodnak örökkön-örökké” (Jel 22,5). „A mennyeiben, a mennyekben / Vár öröm végtelen...” (EÉ 527,1)

■ GARAI ANDRÁS

A MAGYAR ÖRÖKSÉG DÍJJAL KITÜNTETETT

Evangelium Színház

DUNA PALOTA
Budapest V., Zrínyi u. 5.

Hubay Miklós: Egy faun éjszakája, avagy Hová lett a Rózsa Lelke?

Tragédia két részben.
Rendező: Udvaros Béla

ELŐADÁSOK:

május 7., 28. (vasárnap) – 16 óra;
május 13., 20., 27. (szombat) – 15 óra;
június 4., pünkösdvasárnap – 19 óra;
június 5., pünkösdhétfő – 15 óra.

Jegyárúsítás mindennap az 1/250-5338-as telefonszámon, és kivételesen május 2-től hétfő, szerda, péntek délután 14–18 óra között a Duna Palota portáján (telefonszám: 1/235-5500). Helyárak: 1800, 1400, 1200 forint.

Két törvény 1681-ből

A „gyászos évtized” (1671–1681) végére az ország I. Lipót uralma alatt lévő részeiben – Sopron kivételével – a protestánsoknak már sehol sem volt lehetőségük a nyilvános vallásgyakorlásra. A kormányzat lábbal tiport minden törvényt; még a polgármestereket is Kollonics és társai erőszakolták rá a városokra. Ilyen viszonyok között a bujdosó kurucok fegyvert fogtak, és Thököly Imre zászló alá sorakoztak. Csakhamar megnyílt előttük Felső-Magyarország nagyobb része.

I. Lipót a magyaroktól, a törököktől – és XIV. Lajos révén a franciáktól – szorongatva országgyűlést hívott össze Sopronba 325 éve, 1681. április 28-án. A december közepéig elhúzódott ülészakasorán megszüntették a kormányzósgot, és a Habsburg-hű Esterházy Pál személyében nádort választottak.

A protestánsok ekkor már kisebbségben voltak; több, hosszú emlékiratban, beadványban sorolták fel sérelmeiket, és követelték vissza 888 elvett templomukat, a vallásügyi törvények ellen pedig óvással éltek. A protestáns nemesi kövek többször eljutottak arra a pontra, hogy testületileg kivonulnak az országgyűlésről. A katolikusok tömbje sem volt zárt és egységes: megjelent benne a toleránsabb, mérsékelt álláspont is, például Smelli bécsi püspök személyében. Arra viszont maga I. Lipót utasította országgyűlési biztost, Schwarzenberg herceget, hogy a merev Kollonics püspököt kapcsolja ki az érdemi tárgyalásokból.

Végül az Országgyűlés június 13-án

megalkotta – egyebek mellett – a 25. és a 26. törvénycíkket. Ezek szerint 1) a vallás szabad gyakorlásának jogát mindenki megkapja – a földesurak jogainak épségében tartásával; 2) a száműzött lelkészek visszatérhetnek, a tőlük kicsikart kötelezvényeket érvénytelenítették, és hivatásuk gyakorlását újra engedélyezték; 3) a protestánsok visszakapják az általuk felépített templomokat akkor, ha nincsenek még felszentelve a katolikus szertartás szerint; 4) az ország északnyugati részén tizenegy vármegyében két-két templomot építhetnek a protestánsok, a kijelölt községekben iskolával, parókiával (ezek voltak az úgynevezett artikuláris gyülekezetek); tizenkilenc másik felsorolt megyében pedig megtarthatják a már használatba vett és ténylegesen birtokolt templomokat; 5) tizenhat végvári helyen, valamint a felsorolt szabad királyi és bányavárosokban szintén építhetnek templomot; 6) a protestánsok egyházi adót, párbért csak saját lelkészeiknek fizetnek; 7) a fúurak és a nemesek váraiknál, kastélyaiknál, kúriáiknál szabadon építhetnek kápolnát és imaházat; 8) a templomfoglalókat megbüntetik; 9) a protestánsok az Országgyűléshez folyamodhatnak vallási sérelmeikkel.

A néhány év múlva a törökök kiűzésével bekövetkezett „új helyzet” azonban nem javított a protestantizmus sorsán. A teljes egyenjogúság és viszonyosság csak évszázadokkal később következett be.

■ B. B.

ISTENTISZTELETI REND | 2006. május 7.

Húsvét ünnepe után 3. vasárnap (Jubilate). Liturgikus szín: fehér.

Lekció: 1Pt 2,11–20; 1Móz 1,1–4a,26–31,2,1–4a. Alapige: Jn 16,16–23. Énekek: 364., 48.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Simon Attila; de. 10. (német, úrv.) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; du. 6. Balicz Iván; **II., Húvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. (úrv.) Szalay Tamás; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 II. (úrv.) Sztójánovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv., családi) Fodor Viktor; **Csillaghegy-Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.) Fülöp Attila; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. (úrv.) Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyer, IV., Tóth Aladár út 2–4.** de. 9. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (családi) Gerőfi Gyuláné; de. 11. (úrv., kantatzenés) Gáncs Péter; du. 6. Cselovszky Ferenc; **VII., Városligeti fasor 17.** de. fél 10. (családi) Muntag Andorné; du. 11. (úrv.) Szirmai Zoltán; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Kertész Géza; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Szpisák Attila; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Kertész Géza; **VIII., Vajda P. u. 33.** de. 9. (úrv.) Smidéliusz András; **IX., Gát utcai római katolikus templom** de. 11. (úrv.) Szabó Julianna; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. fél 11. (úrv.) Smidéliusz András; **Kerepesi út 69.** de. 8. (úrv.) Tamásy Tamásné; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) Blázy Árpád; de. fél 10. (úrv., családi) Joób Máté; de. 11. (úrv.) Blázy Árpád; du. 6. (úrv., vespera) Petri Gábor; **XI., Némervölgyi út 138.** de. 9. Petri Gábor; **Magyar tudósok krt. 3. (Egyetem Lelekészeg)** du. 6. (úrv.) Barthel-Rúza Zsolt; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Horváth-Hegyi Olivér; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Bácskai Károly; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (úrv.) Kendeh György; **XIII., Frangepán u. 41.** de. fél 9. Kendeh György; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamásné; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Kendeh K. Péter; **Rákospalota, XV., Régi Főti út 75. (nagytemplom)** de. 10. (úrv.) Bátovszky Gábor; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv.) Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. (úrv.) Blatniczky János; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. (úrv.) Blatniczky János; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. (úrv.) Eszlényi Ákos; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. (úrv.) Eszlényi Ákos; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. (úrv.) Kósa László; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u. de. 11.** (úrv.) Kósa László; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) dr. Korányi András; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. (úrv.) dr. Korányi András; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. (úrv.) Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. (úrv.) Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Mátyás; **Budafoke, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. (úrv.) Endreffy Géza; **Názáret-templom, Mátrászentimre-Bagolyirtás** de. 11. Herzog Csaba.

■ Összeállította: BODA SZUSZA

Három napig „otthon” voltunk Kárpátalján

„Hamarosan otthon leszünk” – e szavakkal köszöntötte a soproni Berzsenyi Dániel Evangélikus Gimnázium (Líceum) Kárpátaljára utazó kórusát az egyik kísérő tanár, a kárpátaljai származású Bernáth Csaba, amikor Vitynyédén felszállt a buszra. Soprontól távolodóban nem sokan értették még, mennyire komolyan kell venni a kirándulás vezetőjének ezt a kijelentését...

Feledhetetlen napokat töltöttek el a kórus tagjai Kárpátalján március 29. és 31. között Bernáth Csaba és Takács Andrea tanárnő kíséretében. Csak páran voltunk olyanok, akik korábban élvezték már a helyiek vendégszeretétét, s akik számára ez amúgy sem volt kétséges, az elkövetkezendő napokban azonban kiderült a többiek számára is.

Átszelvén az országot kétórás várakozás után léphettünk Kárpátalja földjére Záhonyra. Úti célunk, Nagydobrony bő fél órára van innen. Aki nem járt még Ukrajnában, csodálkozva, talán kissé döbbenetesen is figyelte az elénk táruló látványt. Az azonnal szembetűnő különbségek bőven szolgáltattak is erre okot, nem beszélve az óriási mértékű belvitről. Bizony, a „nyugati” ember más viszonyokhoz szokott odahaza... Ha akadt is azonban rossz érzés valakiben, rögtön elszállt, amint a fogadó családokhoz került. Pazar vendéglátásban volt részünk már aznap este is, így aztán egyetlen soproni sem hajtotta üres hassal álomra a fejét.

Kárpátalja fővárosában

Másnap Ungvár nevezetességeivel ismerkedtünk. A 130 ezer lelkes város a történelmi Ung megye székhelye, Kárpátalja legnépesebb települése, emellett kulturális és gazdasági központja. A lakosság közel tíz százaléka magyar nemzetiségű – itt él a legtöbb magyar Ukrajnában –, s itt található a magyar szervezetek székhelyei is.

Rövid séta után először a környék népi építészetét bemutató skanzenbe látogattunk. Az, hogy a magyar parasztházak mellett ruszin fatemplom is magadok, híven szemlélteti, hogyan éltek egymás mellett a különböző nemzetek évszázadokon keresztül békességben. A példásan kialakított szabadtéri múzeum megtekintése után a közeli vár megismerésével folytattuk napunkat. Bástyáiról egészen a Kárpátokig el lehetett látni. Talán érdemesebb is volt a távolba tekinteni, mint a völgyben fekvő szegényes városra, amely sajnos egészében magán viseli a szovjet éra nyomait.

Délután szabad program következett; legtöbbször a folyóparton töltöttük el az időt. A máskor térdig sem érő, csendes Ung most vad sodrással hömpölygött medrében. Nem csoda, hiszen rengeteg csapadék hullott a télen, a hirtelen jött

Bernáth tanár úr mint kárpátaljai idegenvezető

meleg pedig felgyorsította a hó olvadását a hegyekben. A sebes víz felett sűrűlyk gyülekeztek – egész kis háborút vívtak egymással egy-egy, a partról feljük dobott kenyéradarabkáért.

Alig nyolcvanforintnyi grivenyért helyi ételspecialitást vásárolhattunk az utcán. A boltokban kedvező áron nyugati termékeket kínálnak. Koldusok eseng-

tek néhány fityingért ott, ahol márkás ruhákban gyülekeztek a fiatalok... A gyaloghíd végénél modern kivetítőn szólt az ukrán zeneesztornára, alig húsz méterre onnan pedig hatalmas szemétkupacot hordott össze a víz. Egy érdekes, nyugatiasodó kelet-európai város összképét láthattuk Ungváron.

A megyeszékhelyről visszatérve a kis-

A munkácsi vár

dobronyi református gyülekezet istentiszteletén vettünk részt, ahol Szokolay Sándor Kossuth-díjas zeneszerző műveivel szolgáltunk. Felemelő érzés volt határon túli magyar testvéreinkkel együtt dicsérni az Urat és együtt énekelni nemzetünk imádságát, a Himmuszit. Este mindenki saját vendéglátóival töltötte az időt, ki így, ki úgy, de egy biztos: jókedvűen...

Zrínyi Ilona nyomdokain

Harmadik napunk programja Beregszászon kezdődött. Az esős idő ellenére sé-

Helyi hitbuzgóság

tát tettünk a belvárosban, és vásárlásra is adódott lehetőség. Ahogy kiszálltunk a buszból, ismét megjelentek a kéregetők. A gyógyszerért rimádkodó öregasszonyt sánta férfi követte, nem beszélve

ságosabb időben tölthettük. A bevásárló-utca – legalábbis első pillantásra – nem sokban különbözik egy magyar városától. Persze a vendéglátóhelyeken egészen más viszonyok uralkodnak, mint otthon, és azért az emberek is mások. Érdekes volt például látni egy idős hölgyet a négytoronyú ortodox templom keresztjénél. Virágot helyeztet el a feszületen,

majd többször meghajolt, és buzgón imádkozni kezdett. Később, a templomba merészkedve is sürgő-forgó asszonyokat láttunk, akik a beltér csinosításán dolgoztak. Ez a fajta vallásos buzgalom igen jellemző a pravoszlávokra, nálunk jobbra elképzelhetetlen lenne.

A belvárosi séta után a híres munkácsi vár meghódítása következett. Az első látásra hihetetlenül magas hegyet viszonylag hamar sikerült megmásznunk. Szinte magunk voltunk a várbán, ami nem is csoda, hiszen elég csípős szél fújt, és az eső is szemerélt. Az alattunk elterülő város képe nem sokban különbözött Ungváretől, talán csak a hegyek voltak valamivel közelebb. A két város erődítményét, mint megtudtuk, alagút köti össze, amely majdnem száz kilométer hosszú. Nem kevésbé megdöbbentő volt hallani, hogy a híres várkút több tíz méter mélyre nyúlik le, egészen a hegy lábáig.

A vár egykori, nevezetes védőjének, Zrínyi Ilonának a szobra mellől az egész építményt belátni. Az elmúlt években egyébként egyre szépülő várbán még ma is akadnak olyan helyek, amelyeket életveszélyes lenne megközelíteni. Mit ad Isten, mintha épp ezek lennének mind közül a legrejtélyesebbek...

Miután lassan leereszkedtünk a buszhoz, szállásaink felé vettük az irányt. A fogadó tanárok és vendégeik este gulyásvacsorán vettek részt a tisztaágleleki iskolában, az éjszaka pedig a tiszteletünkre kinyitott diszkóban folytatódott. A helyi fiatalsággal közösen szórakoztunk ott, ahol egy héttel azelőtt még választások zajlottak; még a szavazófülkét sem bontották el.

Rántott hús – reggelire...?

Elég bizarr ötletnek tűnt volna, ha esetleg első nap találják. De így, utolsó reggel már egyáltalán nem lepődünk meg rajta. A három szelet vünersnielhez véres és májas hurka is dukált, két tükörtőjással, gombasalátával és füstölt lazaccal egyetemben. S mindezt nyolc órakor, egy személyre! Aki modern wellnessétrendre vágyik, semmiképp se utazzon erre a vidékre, ám aki az igazi magyaros konyha rajongója, az a mennyekben érezheti magát. Vendéglátóink valóban mindent megtettek azért, hogy otthon érezzük magunkat, és ez, majd hatszáz kilométerre Soprontól, sikerült is.

A bőséges étel után aztán elérkezett a búcsú ideje, hiszen délre már Nyíregyházán vártak minket, ahol az evangélikus gimnáziumok kórustalálkozóján vettünk részt a hétvégén. A göröngyös utakon csak lépésben haladhattunk háztól házig. Egy órába is beletelt, amíg mindenki elfoglalta helyét a buszon, és végül is elindultunk otthonról haza...

■ KISS DÁVID

Száznegyven éves a Fővárosi Állat- és Növénykert

► **Tudták-e, hogy az állatkert első medvéjét Kristófnak hívták, és „ő” volt Deák Ferenc kedvence? Hogy az 1866. évi útmutató szerint a réti-sas korabeli neve csonttörő harács, a fakókeselyűé fakó dögöncz volt, a papagájokat pedig kajdácoknak nevezték? Még sok egyéb érdekességről is tudomást szerezhetnek, ha ellátogatnak az idén száznegyven éves Fővárosi Állat- és Növénykertbe, ahol a számos kiállítás és program mellett néhány új épület is várja a látogatókat.**

A jubileumi emléké a kert – mintegy kilencven éve néma – harangjának megkondításával vette kezdetét április 13-án. Az állatkert legrégebbi épületének, a Bagolyvárnak a falára pedig emléktáblát helyeztek el a száznegyven éves múlt emlékére és a nagy elődök tiszteletére.

Napjainkban több ezer állatkert működik világszerte. Többségük csak néhány évtizedes múltra tekint vissza, a világ legrégebbi állatkertjei azonban száz esztendőnél is régebb óta működnek. Ez utóbbiak közé tartozik a bécsi (1752), a madridi (1774), a londoni (1828), a berlini (1844), a moszkvai (1864), a New York-i (manhattani, 1865), valamint a budapesti állatkert is.

A Fővárosi Állat- és Növénykert 1866. augusztus 9-én nyitotta meg kapuit. Tulajdonképpen már a reformkorban felmerült a gondolat, hogy – Schönbrunnhoz hasonlóan – Pesten is létesüljön állatkert. Bár a tervet lelkesen fogadták, az 1848–49-es forradalom és szabadságharc, majd az azt követő évek politikai helyzete nem kedvezett az alapítók szándékának. Az 1860-as évek közepére igen komoly nemzeti összefogással mégis sikerült megvalósítani az elképzelést. A pénzt részvénytársaság alapításával teremtették elő, a telek megszerzése érdekében pedig Pest város vezetéséhez fordultak segítségért. (Érdekességképp

említhető, hogy az 1870-es és 1880-as években az állatkert területe még városzéli övezetnek számított, így telente megesett, hogy rókák szabadultak be, és megtizedelték a kert szárnyasait.)

Az állatállomány jelentős része ajándékként érkezett a kertbe, a megnyitás előtt maga Ferenc József is küldött néhány állatot a schönbrunni gyűjteményből. A történelem vihara az állatkert működésére is rányomta bélyegét; előfordult, hogy évekre bezáródtak kapui.

Az 1990-es évek közepén új korszak kezdődött a kert életében: az új vezetés új szemléletet hozott magával. Azóta folyamatos az építészeti szempontból is értékes épületeknek, valamint az állatok és növények lakhelyeül szolgáló egyéb létesítményeknek a felújítása. Az idei

FOTO: BOTTA DÉNES

évadnyitói keretében felavatták a Pápa röpdét, illetve a Papagáj-lak névre keresztelt állatházakat.

A jubileumi évhez kapcsolódóan számos program is várja a látogatókat. A Barlangteremben látható fotókiállítás archív felvételei az állatkert száznegyven éves múltjából elevenítik fel néhány jellegzetes látványt és érdekes pillanatot. Az úgynevezett táblarendszer segítségével néhány állatfaj budapesti történetét ismerkedhet meg a közönség. Kiderül például, hogy mióta élnek vízilovak a Városligetben,

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Jerabek-Cseres Csilla

vagy hogy miként került Pestre az első zsiráf.

A kertben két bronzszoborral (egy orrszarvúval és egy makival) találkozhatunk, melyek érdekessége, hogy – a hozzájuk tartozó Braille-írásos táblával együtt – a látássérültek ismeretszerzését segítik. A tervek szerint további kispasztikákat is felállítanak még az év folyamán.

Idén is megrendezik a nyáresti koncerteket, de a jeles napokon (például az állatok világnapján) is számos külön program várja a látogatókat. A tulajdonképpeni születésnap, augusztus 9-e is kiemelt esemény lesz, az őszi hónapokban pedig iskolás csoportoknak meghirdetett rendezvények és hétvégi családi programok kapcsolódnak majd a jubileumi emlékhöz.

Tovább folytatódik a kert rekonstrukciója is. Hamarosan átadják a Sarkvidéki panorámát, és elkezdődtek a Krokodilház kialakításával kapcsolatos munkálatok. Megkezdődik továbbá a harmincnyéves méter magas, vasbeton vázon álló cementszobor műszikla, azaz a Nagyszikla újjáépítése is.

Az állatkertek (az arborétumokhoz hasonlóan) a gyönyörködtesen és szórakoztatáson kívül mára a természetvédelem fontos eszközeivé váltak. Ugyanis nem ritkán kihalóban lévő, veszélyeztetett fajok fenntartása és egyedjeinek gondozása is a feladataik közé tartozik.

Talán mi sem kellemesebb egy tavaszi természetjárásnál, azonban a napjainkra igen igényesen kialakított Fővárosi Állat- és Növénykertben tett séta is maradandó élményt nyújthat az egész család számára.

■ J. Cs. Cs.

SZERETETVENDÉGSÉGRE...

Bitvo

Hozzávalók: 50 dkg liszt, 5 tojássárgája, 1 dl rum, 50 dkg teavaj (nagyon friss legyen!).

Elkészítés: a tojássárgákat keverőgéppel jól kikeverjük, majd hozzáadjuk a rumot. Elmorzsolunk 40 dkg lisztet 5 dkg vajjal, és hozzáöntjük az előbb kikevert rumos tojássárgákat. Az egészet összegyúrjuk, jól kidolgozzuk. Ha a tészta nem lágyul megfelelően, kevés tejjel lazíthatjuk. Egy másik tálban a maradék lisztet elkeverjük a maradék vajjal, jól kidolgozzuk.

A tésztát kinyújtjuk, rákenjük a vajjal

elkevert lisztet, majd összehajtogatjuk. A hajtogatást kétóránként megismételjük, összesen négyszer. Az így elkészített tésztát néhány órára hűtőbe tesszük, miután konyharuhával és nejlonnal jól betakarítottuk. Sütés előtt ujnyi vastagra nyújtjuk, majd forró késsel 4-5 centiméteres csíkokra vágjuk a tésztát (a kés végig forró legyen!). A tepsiben egymástól távol helyezzük el a tésztacsíkokat. Forró, előmelegített sütőben sütjük. Porcukorral megszórva tálaljuk.

FOTO: BOTTA ZSUZSA

BÉRES Az egészséges emberért

Gondoskodás egész évben

Utazom a vonaton. A vagon tele van kirándulni induló osztályokkal. A gyerekek az út felénél elkezdik kibontogatni a magukkal hozott elemőzsiás csomagot. Lelkesen mutatják egymásnak, mit hoztak magukkal. A gondosan elkészített szendvicsek mellett mindenki talál valami kis meglepetést, egy-egy csokit vagy kekszet. Szinte versenyeznek, hogy kinek csomagolt az édesanyja különlegesebb finomságot, és boldogan kínálgatják egymást az édességekkel.

Valószínűleg mindannyiunknak számtalan ilyen emléke van az anyai gondoskodás efféle apró jeleiről. Mert az anyai gondoskodás sokáig elkísér bennünket az életben – egészen kicsi korunktól kezdve, amikor az első lépések megté-

lekor megóv bennünket az eleséstől. Megtapasztalhatjuk kamaszkorunkban is, amikor az első szerelmi bánatunkat éljük át, és édesanyánk vállán sirjuk ki magunkat vagy felnőttkorunkban, amikor még mindig megkérdézi, hogy felöltöztünk-e rendesen, mert hideg van odakint. Mert az édesanyánk számára – akárhány évesek is vagyunk – gondoskodásra váró gyermekek maradunk, még felnőttkorunkban is.

Vajon sikerül-e valaha is viszonznunk azt a sok szeretetet és gondoskodást, amelyet tőle kaptunk? Az évnek egy napja, május első vasárnapja van „kijelölve” az édesanyák ünneplésére. Azonban tudjuk, hogy ez az egy nap nem elég. Fontos, hogy mi is egész évben

odafigyeljünk édesanyánkra, éreztessek vele szeretetünket, óvjuk egészségét.

Édesanyánk egészségét megóvhatjuk egy olyan készítménnyel, amely biztosítja a jó erőnlét megtartását, és védi a szervezetet. A **Béres Csepp**, mely már több évtizede bevált magyar készítmény, olyan arányban tartalmaz ásványi anyagokat és nyomelemeket, amilyenben azt a szervezet igényli, így hozzájárul ideális működéséhez, immunrendszerünk megerősítéséhez. A **Béres Csepp** olyan komplex készítmény, amelynek rendszeres szedése hozzásegít bennünket ahhoz, hogy az immunrendszerünk megerősödjön, és így könnyedén kivédje a betegségek támadásait.

A Béres Csepp® vény nélkül kapható roboráló gyógyszer.

A kockázatokról és a mellékhatásokról olvassa el a betegtájékoztatót, vagy kérdezze meg kezelőorvosát, gyógyszerészét.

Meghívó

A Hermeneutikai Kutatóközpont és az Evangelikus Belmissziói Baráti Egyesület szeretettel meghívja az *Igazság és kiengesztelődés – Az egyházi közelmúlt feldolgozásának teológiai, történeti, etikai és gyakorlati kérdései* című kiadvány bemutatójára (szerzők: Fazakas Sándor, Czenhe Miklós, Csepregi András, Mirák Katalin, Kertész Botond, Balás István, Köbel Szilvia; szerkesztette ifj. Fabiny Tibor). A könyvet dr. Bogárdi Szabó István református püspök, teológiai professzor ismerteti.

Időpont: május 10., szerda 17 óra. Helyszín: Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsészettudományi Kar, Budapest, Reviczky u. 4/c., I. emelet, díszterem.

A rendezvény keretében bemutatjuk az elmúlt évben a Hermeneutikai Kutatóközpont gondozásában megjelent kiadványokat: *Hitiünk titkai – Teológia Luther nyomán mindenkinek; Egy testben a kereszt által (Princetoni javaslat a keresztények egységére); George Hunsinger: Új teremtés hajnala; Gerhard O. Forde: Ki a kereszt teológusa?; William Tyndale: A Sentírásra vezető ösvény.* A köteteket Fabiny Tibor (ifj.) sorozatszerkesztő mutatja be.

Minden kedves érdeklődőt szeretettel várunk!

Pályázat általános iskolai igazgatói állásra

A Nyíregyházi Evangelikus Egyházközség presbitériuma mint fenntartó pályázatot hirdet általános iskola igazgatói állására.

A pályázat meghirdetője: a Nyíregyházi Evangelikus Egyházközség presbitériumának a megbízásából a Nyíregyházi Evangelikus Egyházközség elnöksége (4400 Nyíregyháza, Luther tér 14.).

Az intézmény megnevezése: Nyíregyházi Evangelikus Általános Iskola (4400 Nyíregyháza, Luther u. 7.).

Képesítési és egyéb feltételek: a Magyarországi Evangelikus Egyház törvényeinek megfelelően – 2005. évi VIII. tv. 19. § (1), (2); 60. § – egyetemi vagy főiskolai szintű pedagógusi oklevél a törvényben szükségesnek előírt pedagógiai gyakorlattal; vagy lelkészi végzettséget igazoló oklevél minimum 5 éves oktatói, hitoktatói gyakorlattal. Hitüket evangelikus gyülekezeti közösségekben rendszeresen gyakorló pályázókat várunk.

Juttatás: a közalkalmazotti törvénynek megfelelően, továbbá vezetői pótlék.

Az állás elfoglalásának ideje: 2006. augusztus 1. A megbízás 6 évre szól.

A pályázat benyújtásának határideje az Oktatási Közlönyben való megjelenéstől számított 30 napon belül.

A pályázat elbírálásának határideje: 2006. június 22.

A pályázatnak tartalmaznia kell a pályázó életrajzát, részletes szakmai életrajzát, az intézmény vezetésére vonatkozó szakmai programját, tervét; fejlesztési elképzelését, amely szakmai helyzetelemzésre alapul. A pályázathoz mellékelni kell a képesítést igazoló okiratok hiteles másolatát, érvényes erkölcsi bizonyítványt, valamint lelkészi ajánlást az illető gyülekezeti lelkészétől.

Felvilágosítás és egyéb információ: Nyíregyházi Evangelikus Egyházközség elnöksége, Labossa Péter igazgató lelkész (4400 Nyíregyháza, Luther tér 14.; e-mail: nyiregyhaza@lutheran.hu; tel.: 20/824-6758).

A Luther Márton Szakkollégium felvételt hirdet a 2006/2007-es tanévre

Olyan evangelikus fiatalok jelentkezését várjuk, akik Budapest valamely felsőoktatási intézményének nappali tagozatára jelentkeztek. Olyan diákokat, akik szívesen tagjai lennének egy aktív, kreatív közösségnek, ahol fontos a hit mindennapi megélése és gyakorlása, ahol nem elégszünk meg az egyetemeken, főiskolákon kapott tudással, hanem önállóan szervezett előadásokkal, kurzusokkal szélesítjük látókörünket, bővítjük ismereteinket. Változatos közösségi programokkal tesszük színesebbé a diákevek hétköznapjait. Az a cél, hogy felelős kezretény értelmiséggé formálódjunk. Ha szeretnél közénk tartozni, jelentkez bántan!

Jelentkezési határidő: 2006. június 30.

A jelentkezéshez szükséges: felvételi adatlap, melyet a www.lmszk.hu weblapról lehet letölteni; feladatlap*; önéletrajz; lelkészi ajánlás.

* Felvételi rendszerünk írásbeli és szóbeli részből áll. A szóbeli felvételi augusztus második felében lesz; pontos időpontjáról értesítést küldünk. Az írásbeli feladatlap a honlapunkon található, melyet kitöltve, a jelentkezési lappal együtt kell elküldened az alábbi címre: Luther Márton Szakkollégium, Matula Zsuzsa tanulmányi felelős – 1138 Budapest, Vízafogó u. 2-4.

Pályázat óvodavezetői állásra

A Várpalotai Evangelikus Egyházközség presbitériuma pályázatot hirdet az Evangelikus Keresztény Óvoda vezetői állására.

Képesítési és egyéb feltételek:

- a munkakör betöltéséhez szükséges felsőfokú végzettség;
- legalább 5 éves szakmai gyakorlat (a szakvizsgával egyenértékű szakirányú vezetői szakképzés előnyt jelent);
- a jelentkező legyen evangelikus vallású, konfirmált, legalább 5 éve a MEE tagja;
- lelkészi ajánlás.

A pályázat benyújtásának határideje: 2006. május 28.

A pályázat elbírálásának határideje: 2006. július 23.

Az állás elfoglalásának ideje: 2006. augusztus 17.

A megbízás időtartama: 6 évre szóló szerződés, amely egyidejűleg határozatlan időre szóló óvónői munkaviszonyt jelent.

Felvilágosítás a részletes pályázati feltételekről: a Várpalotai Evangelikus Egyházközség Lelkészi Hivatalában (8100 Várpalota, Thury György tér 1.; tel.: 88/582-240; 20/824-3478; e-mail: varpalota@lutheran.hu).

Az intézmény sajátos körülményeiből adódó egyéb feltételek: az óvodavezető legyen hűséges tagja egyháznak és hitvalló életű.

A pályázatnak tartalmaznia kell a pályázó jelenlegi munkahelyét, beosztását, önéletrajzát, részletes szakmai életrajzát, az intézmény vezetésére vonatkozó szakmai programját, szakmai helyzetelemzésre épülő fejlesztési elképzelését.

A pályázathoz mellékelni kell a legmagasabb iskolai végzettséget igazoló irat(ok) hiteles másolatát, érvényes erkölcsi bizonyítványt, lelkészi ajánlást a pályázó gyülekezeti lelkészétől, lelkész esetében az illetékes püspöktől.

A közoktatási intézmények vezetőinek megbízására és feltételeire vonatkozó hatályos előírásokat a MEE 2005. évi VIII. tv. 60. § 1-4., valamint a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. tv. (Kt.) és az 1/1994. (VI. 8.) MKM-rendelet tartalmazza.

